

Kvarteret Sankt Mikael

Arkeologisk undersökning 2019

KULTUREN

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Disposition

Kort om undersökningen, *Stefan Larsson, Kulturen*

Dominikanerna, *Hanna Menander, Arkeologerna, SHMM*

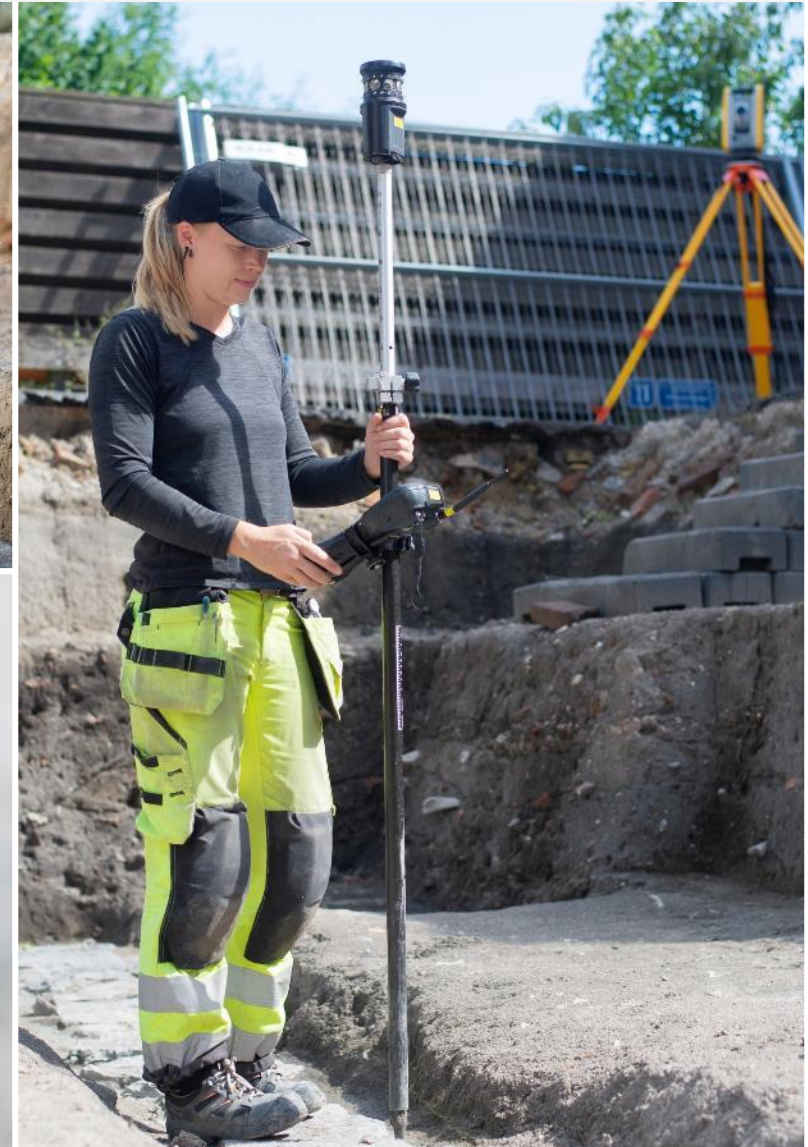
Djurbenen, *Felicia Hellgren, Arkeologerna, SHMM*

Keramiken, *Torbjörn Brorsson, Kontoret för keramiska studier*

Nya insikter

- Detaljerad förståelse av den ursprungliga miljön
- Den äldsta bebyggelsestrukturen – och dess förändringar
- Trolig stenhusbebyggelse före konventets etablering
- Unik kunskap om konventets ekonomifunktioner
- Delar av konventet användes långt fram i tiden

Nya rutiner: heldigitalt samt osteologi och arkeobotanik på plats, ortofoto och 3D

Från april ...

... till oktober

Undersökningen i kvantitativa termer:

1499 stratigrafiska enheter

4382 fynd

4042 analyserade ben

336 prover (arkeobotanik, parasiter, ^{14}C)

1240 foton (exklusive ca 4000 för 3D-modellering)

”Kyrkostaden”

En mycket ideologisk stadsplan

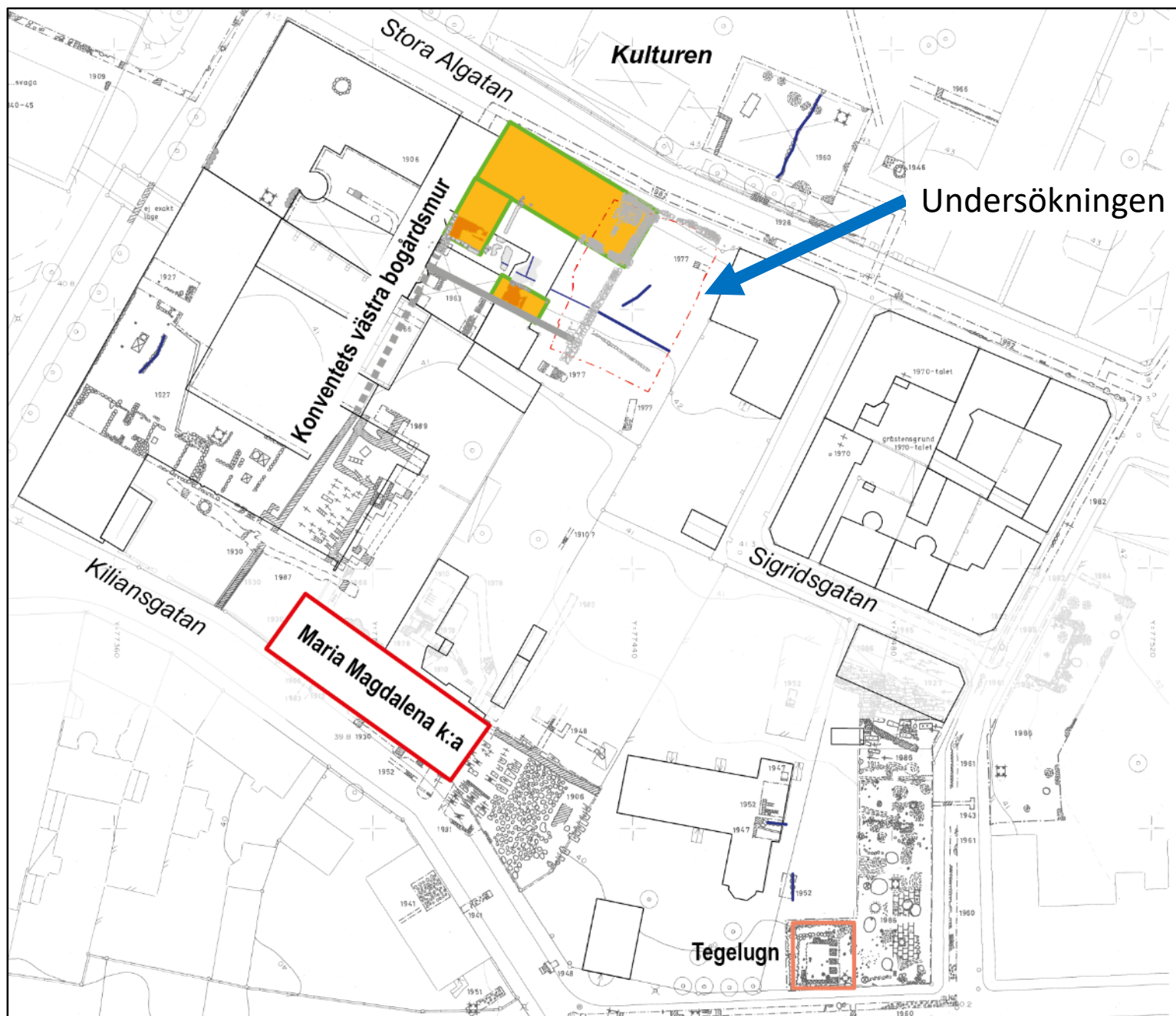
Exponering av stenarkitektur

Rörelsekontroll/-styrning

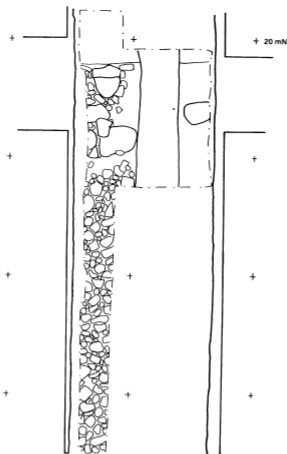
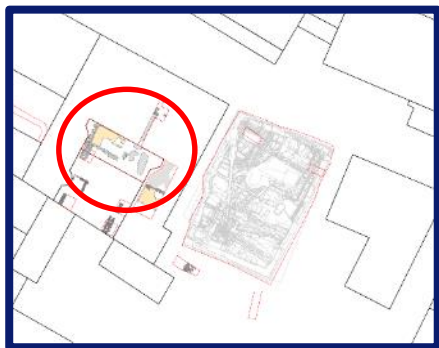
Koncentration av residens och institutioner med utnyttjande av grundtopografin

Kvarteret S:t Mikaelis läge

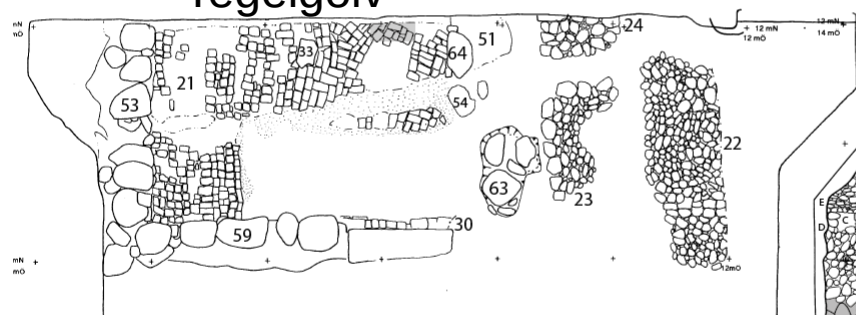

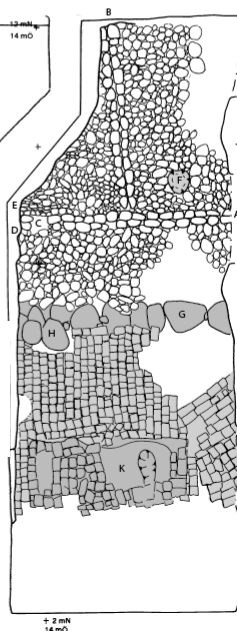
Undersökning 1998

Tegelgolv

Stenläggning med
ränndalar

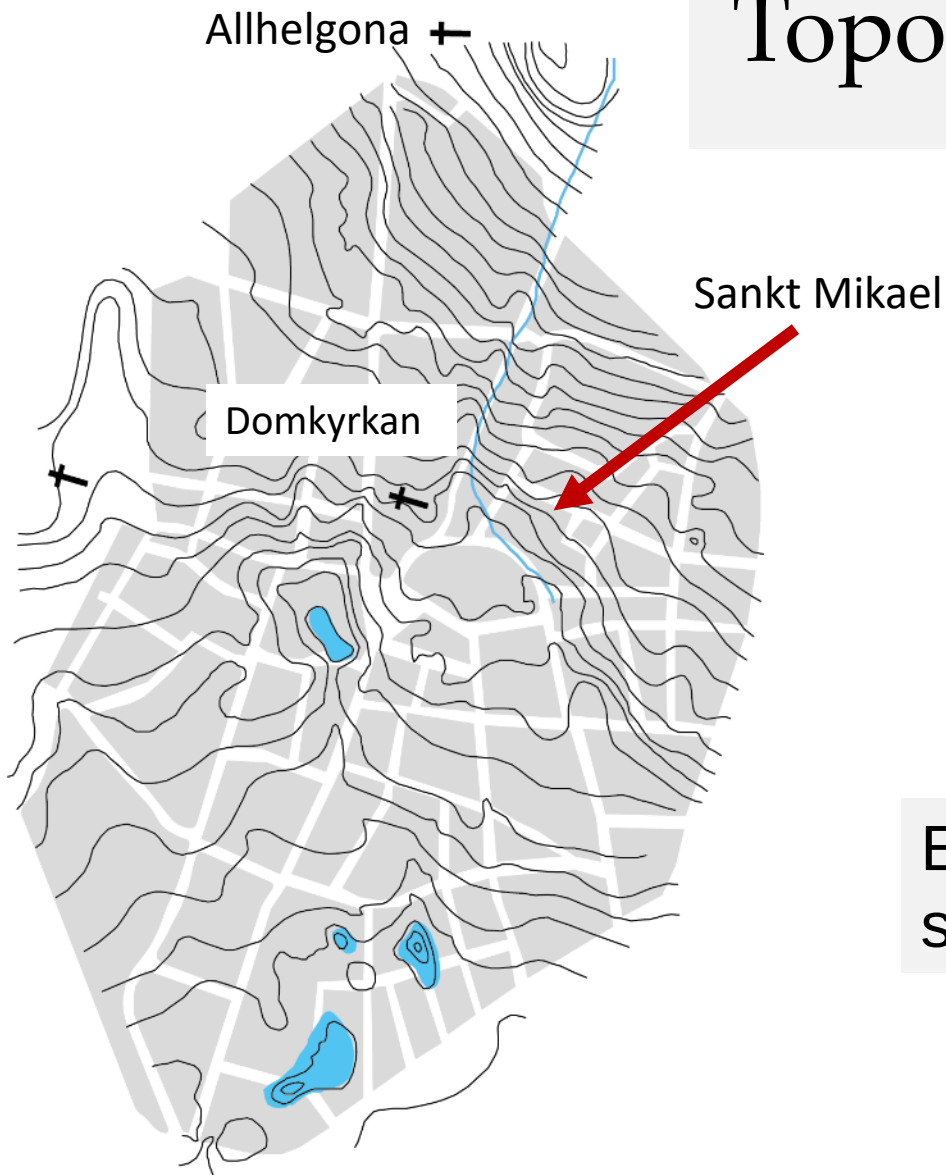

Tegelgolv

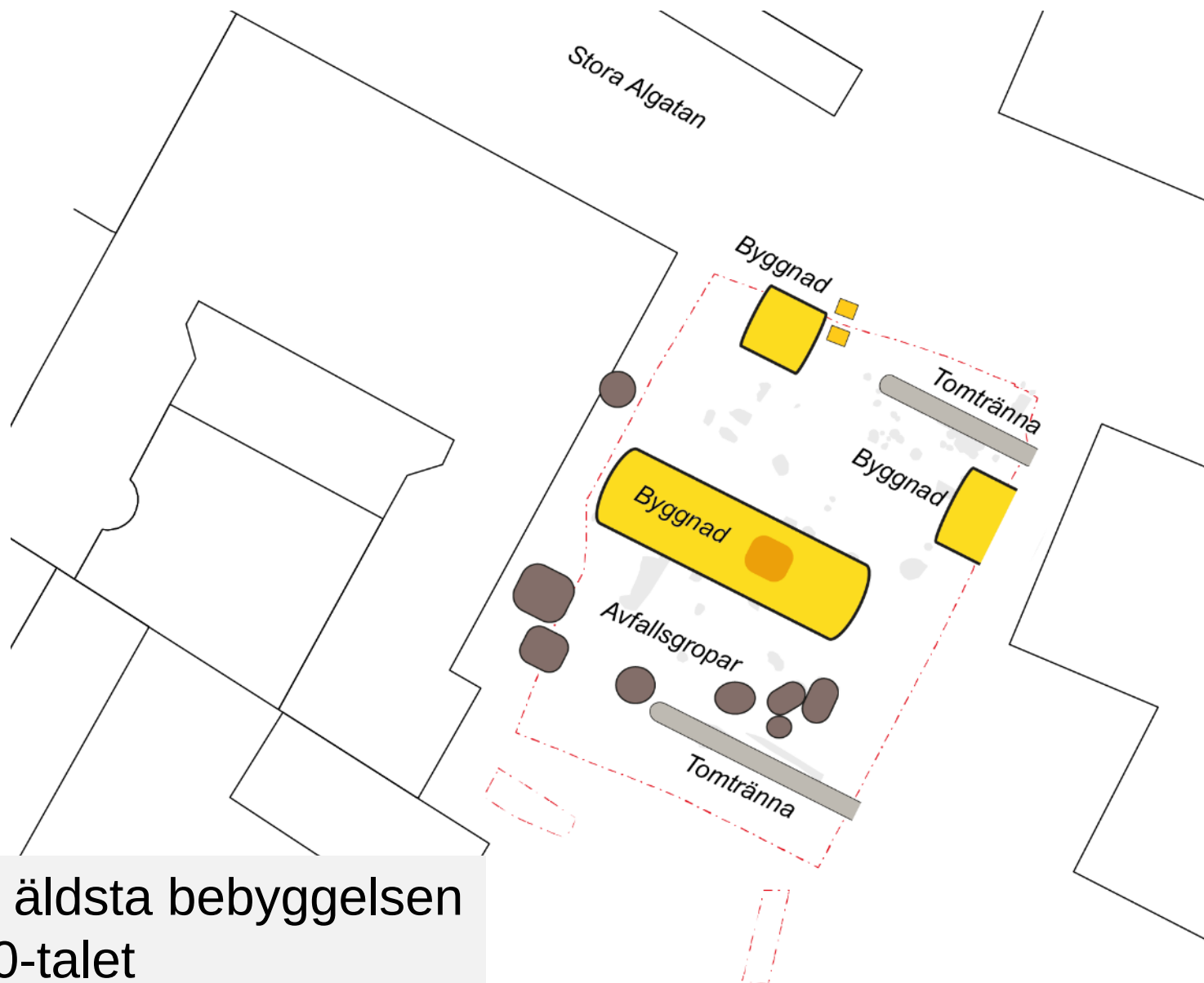

Undersökning 2019
... 3 m österut →

Topografin på 900-talet

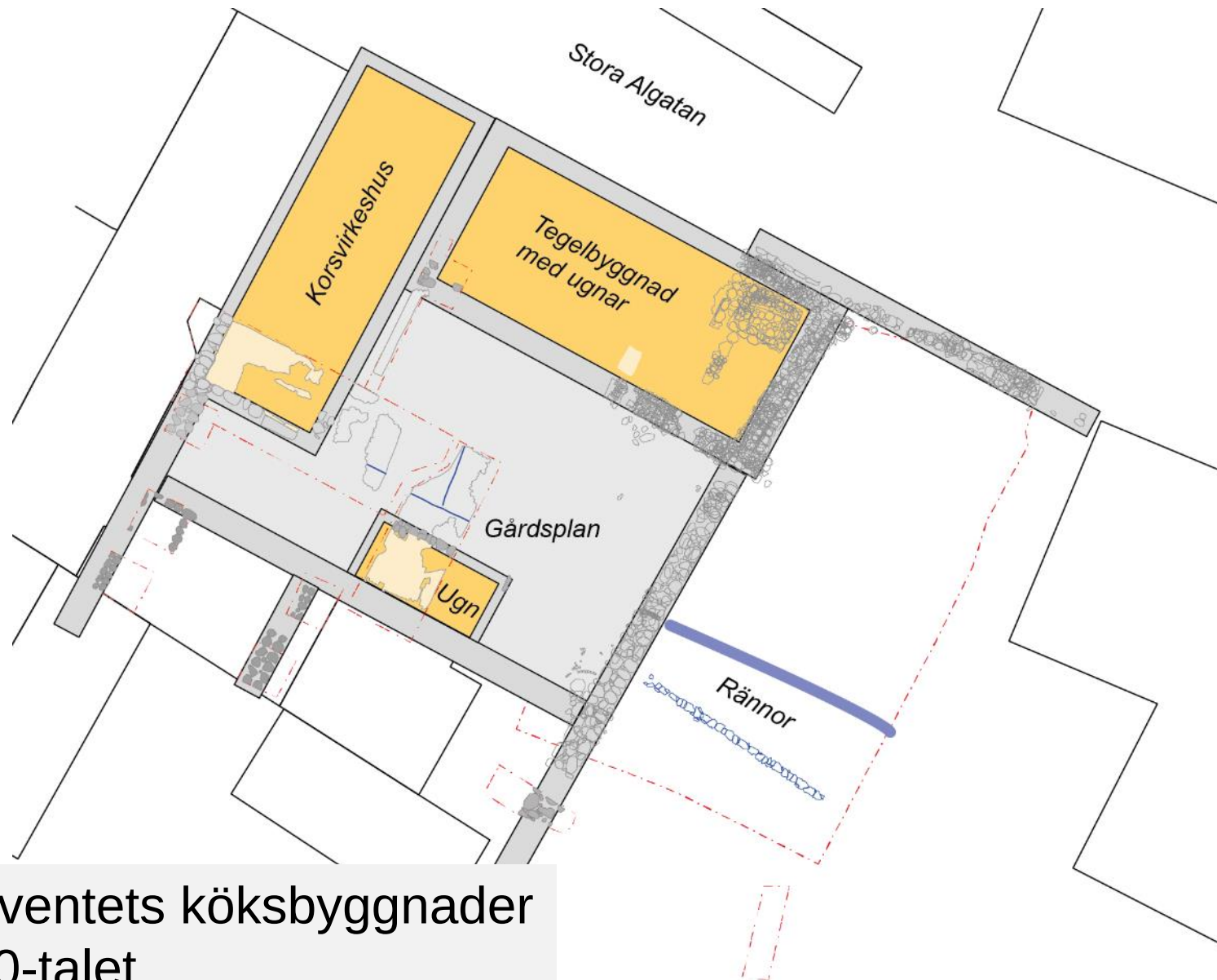
En ganska ogästvänlig och
sumpig plats ?

Den äldsta bebyggelsen
1000-talet

Sten på sten ... fragment av en grund till en murad byggnad, äldre än konventet. Del av den fastighet som gavs åt Dominikanerna?

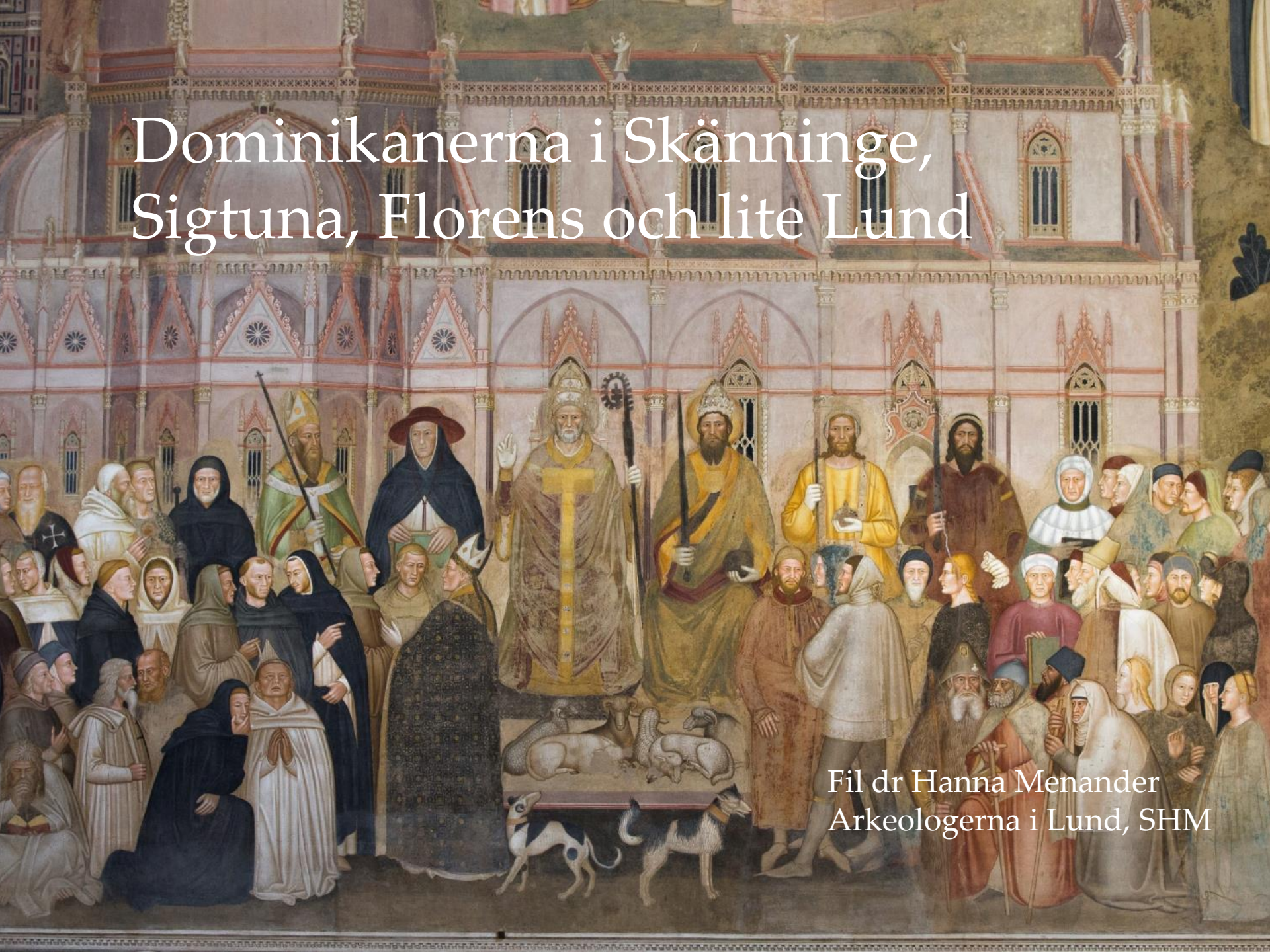
Konventets köksbyggnader
1400-talet

... fortsatt använda
efter reformationen

KULTUREN

Dominikanerna i Skänninge, Sigtuna, Florens och lite Lund

Fil dr Hanna Menander
Arkeologerna i Lund, SHM

Predikarorden

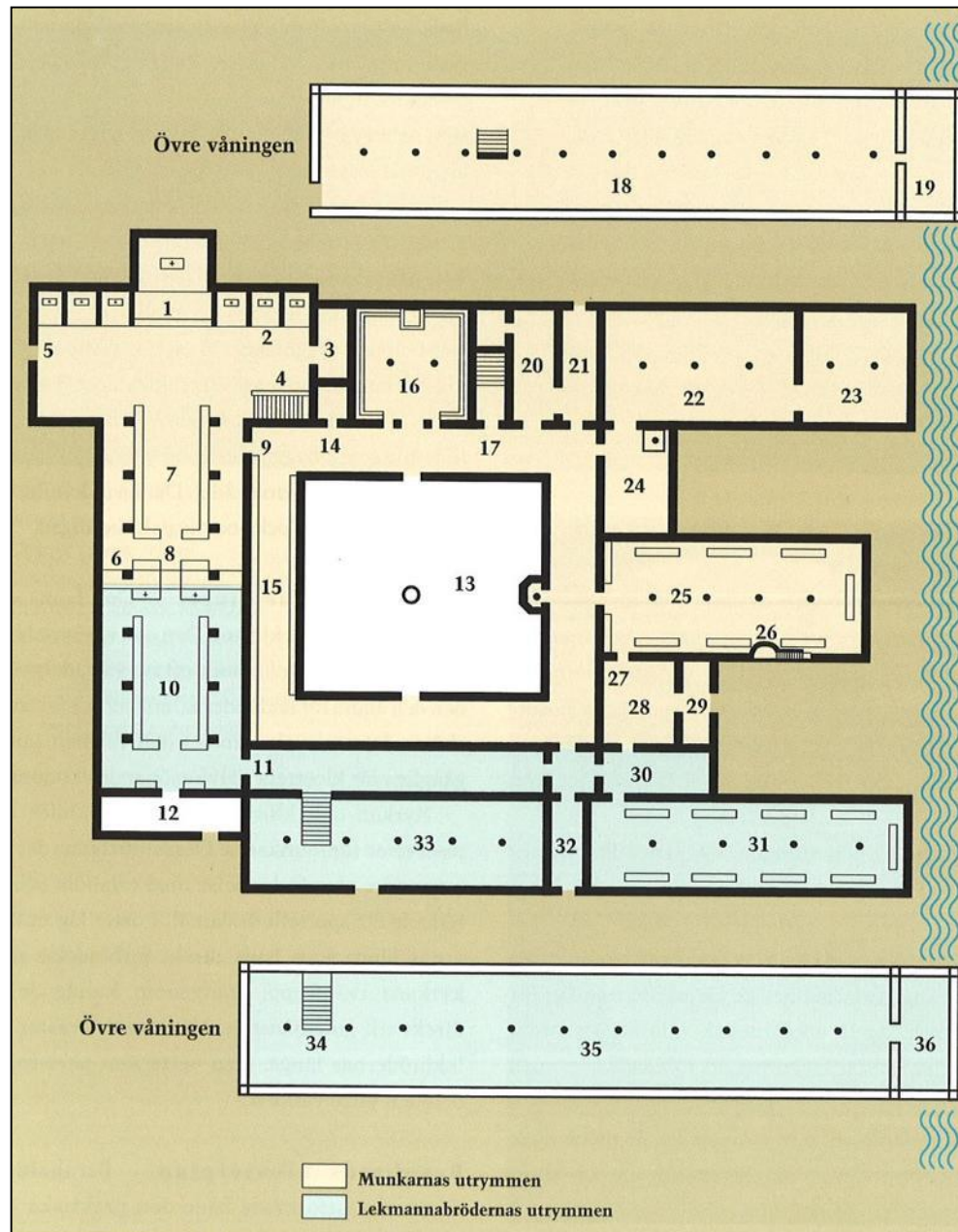
- 1216 – orden stadfästs av påven
- 1228 – nordiska provinsen Dacia
- 1277 – 404 dominikankonvent
i Europa
- 1301 – 31 brödrakonvent och tre
systrakonvent i den
nordiska provinsen

Alvastra, kloster, cistercienser

Kulturmiljöbild

Idealplan?!

- Skriftliga källor
- Planer
- Topografi
- Konsthistoriska perspektiv
- "Monumentarkeologi"
- Isolerade företeelser i samhället
- Tekniska innovatörer
- Kriterium för stadsväsendet

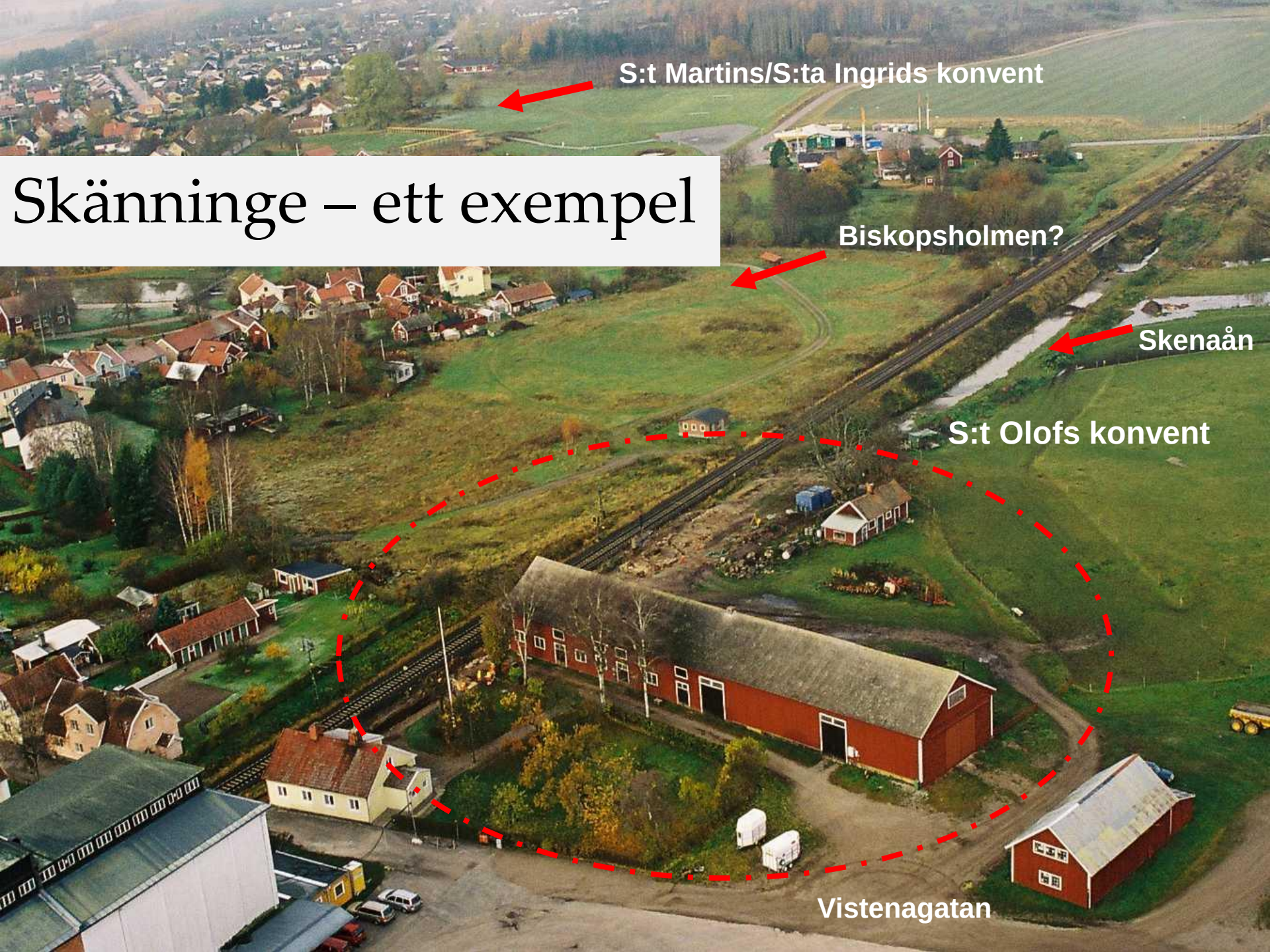
Konventen

urbaniseringskriterium

särskilt läge i staden

termineringar

S:t Martins/S:ta Ingrids konvent

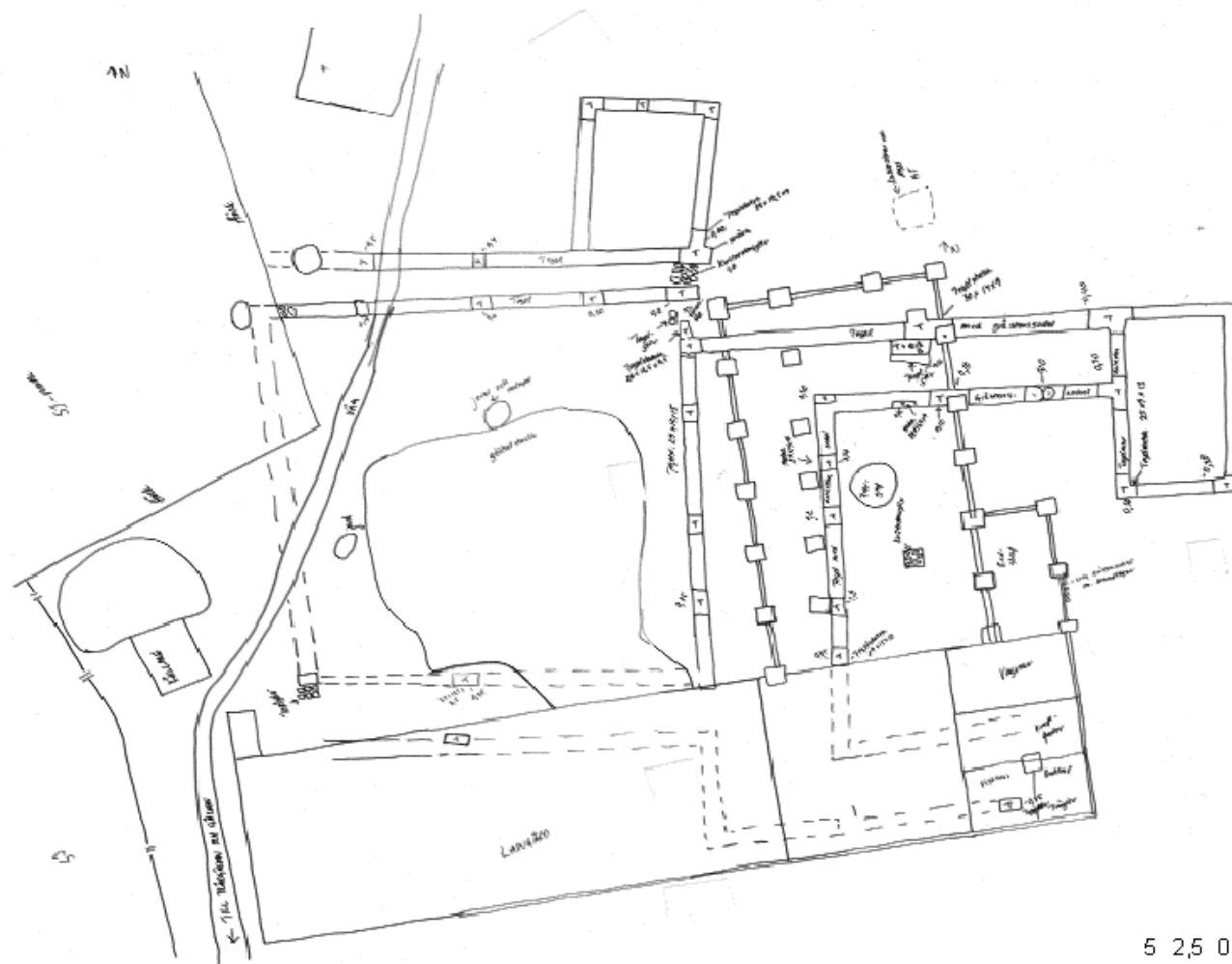
Skänninge – ett exempel

Biskopsholmen?

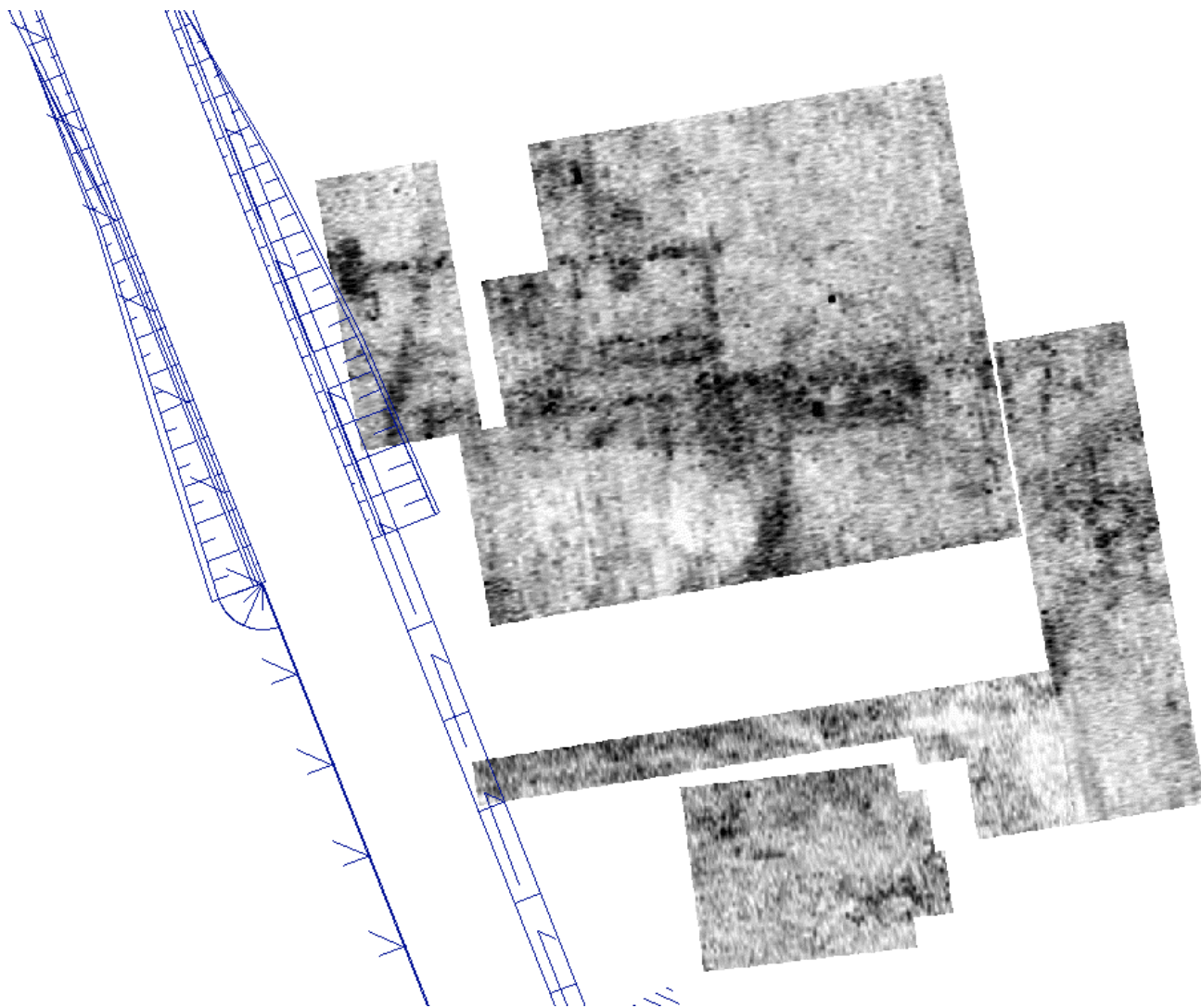
Skenaån

S:t Olofs konvent

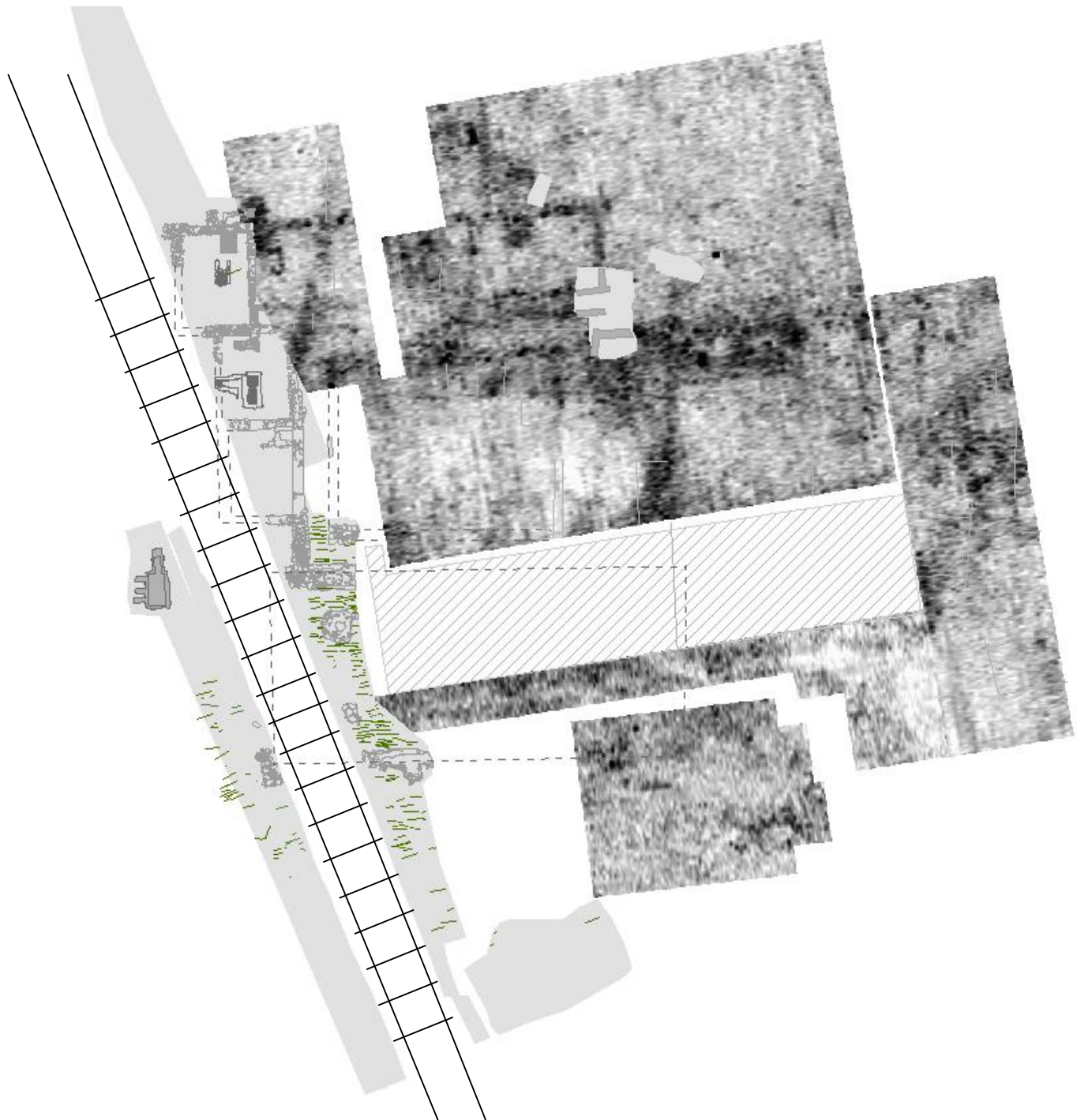
Vistenagatan

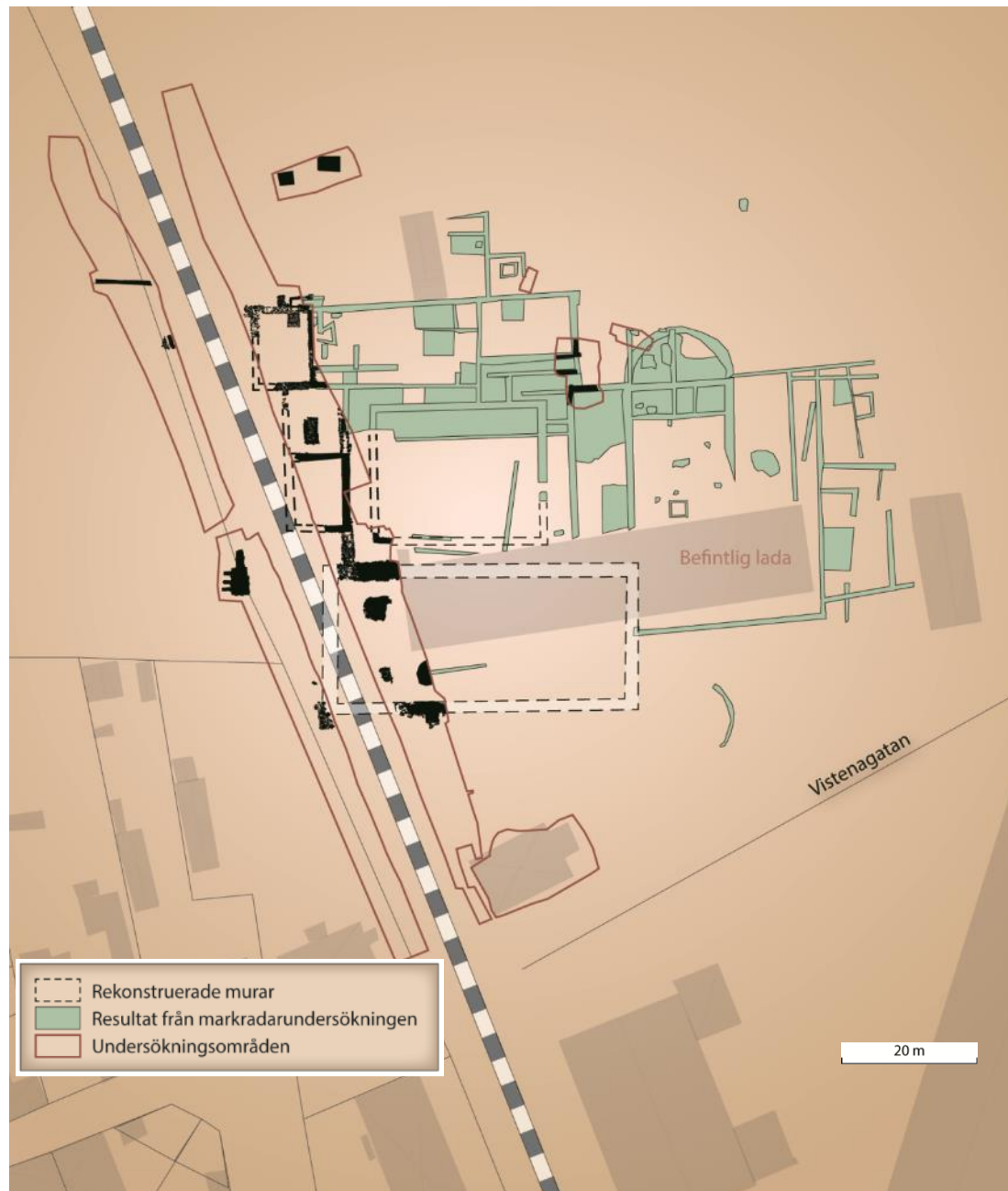

5 2,5 0 5 Meter

6 3 0 6 Meter

Järnväg

Lada

Konvents kyrkan

Ev processionsväg

- = Utgrävda områden
- = Gravar
- = Markradarundersökning

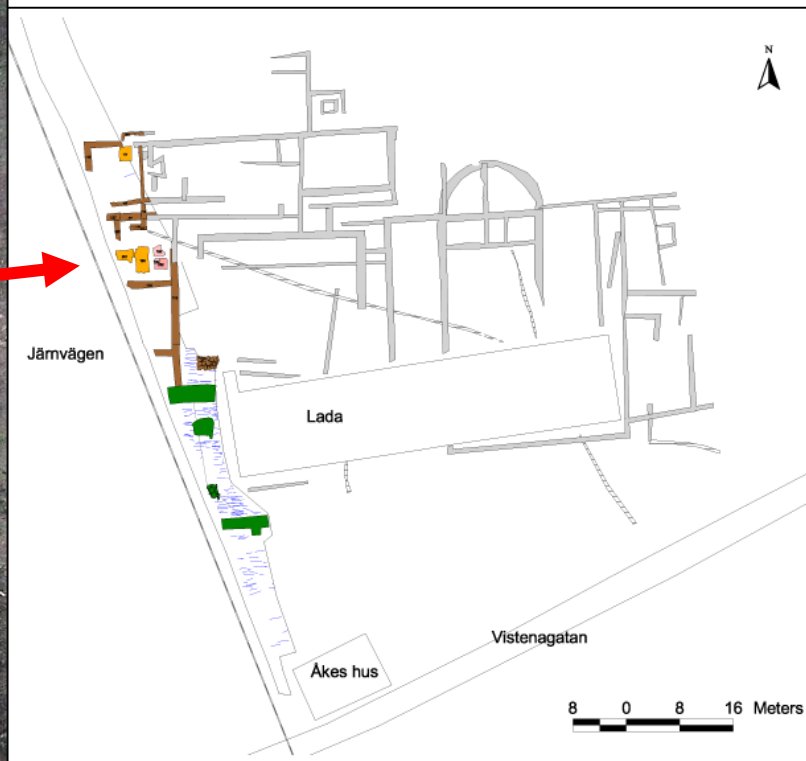
0 3,5 7 14 21 28 Meters

kyrka

kök

Matsal?

Köket

Nöt, får, svin, hare, höns,
gås, kråka, kaja, korp
och skata

Abborre, braxen, mört,
gädda, gös, torsk,
kolja, sill, ål, stör
och lax

Fikon, peppar, pors, säd,
hasselnötter, bönor, rädisa,
rova, hallon, betor, ärtor,
vindruvor, svarta vinbär
och humle

Vadstena kloster
"årliga tarf af kost och föda"

Råg, vete, malt, korn, humle
Nöt, får, fläsk
Ost, smör
Ärtor, bönor
Skånsk sill, finska gäddor, ål
lax, Norrbotten lax, torsk
Saffran, fikon, lök, honung,
peppar, salt, vin mm, mm

Geete 1914

Illustration: Staffan Hyll

KULTUREN

Varmluftskanal
Värmemagasin
Valv
Eldstad

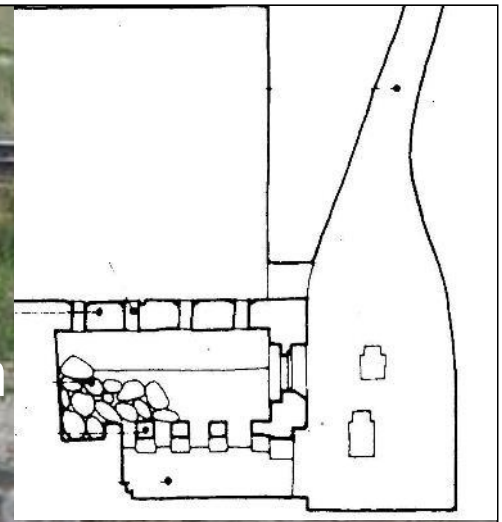

Illustration: Staffan Hyll

Ribe

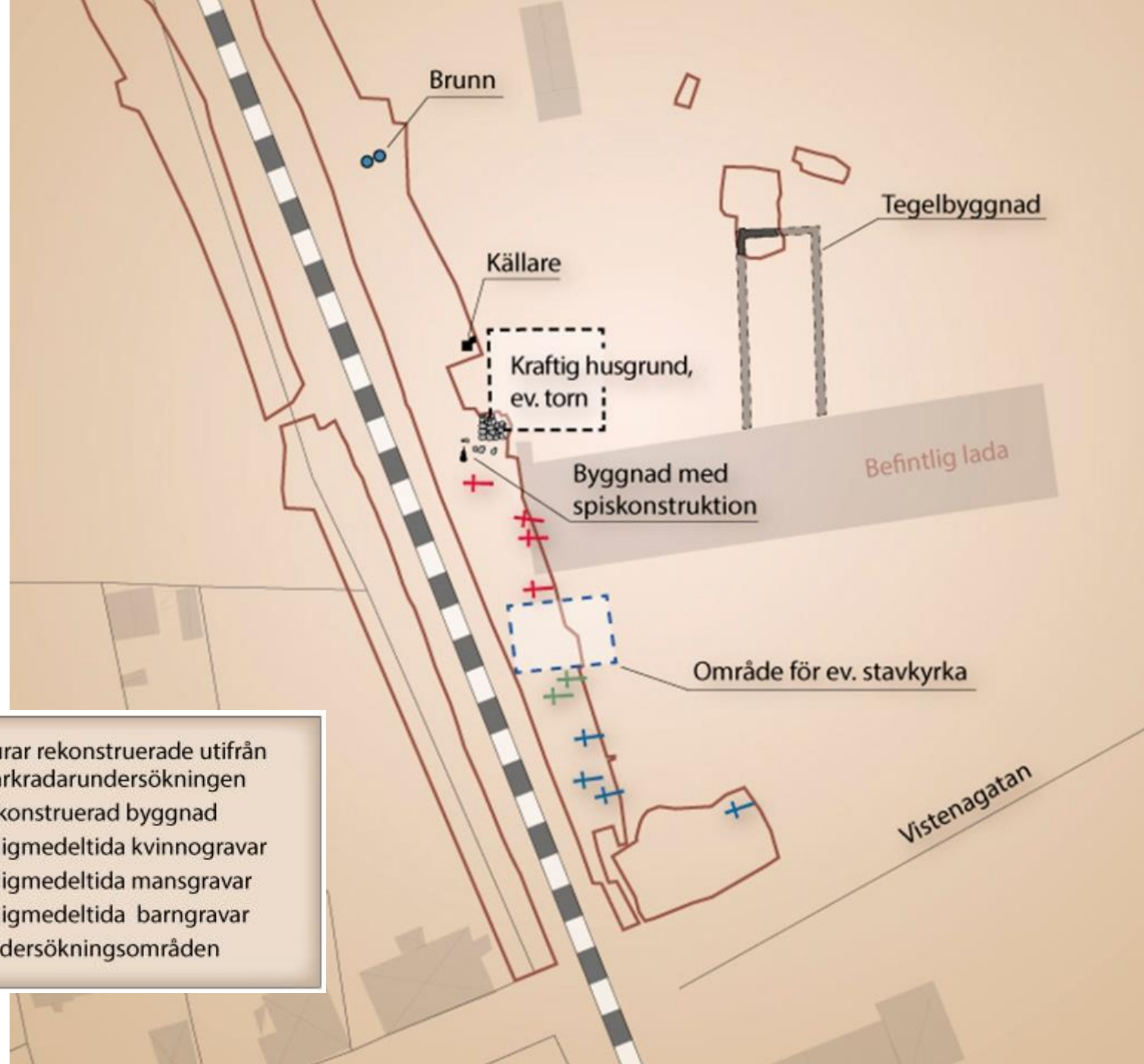

Århus

Sigtuna

- Murar rekonstruerade utifrån markradarundersökningen
- Rekonstruerad byggnad
- Tidigmedeltida kvinnogravar
- Tidigmedeltida mansgravar
- Tidigmedeltida barngravar
- Undersökningsområden

Tåg

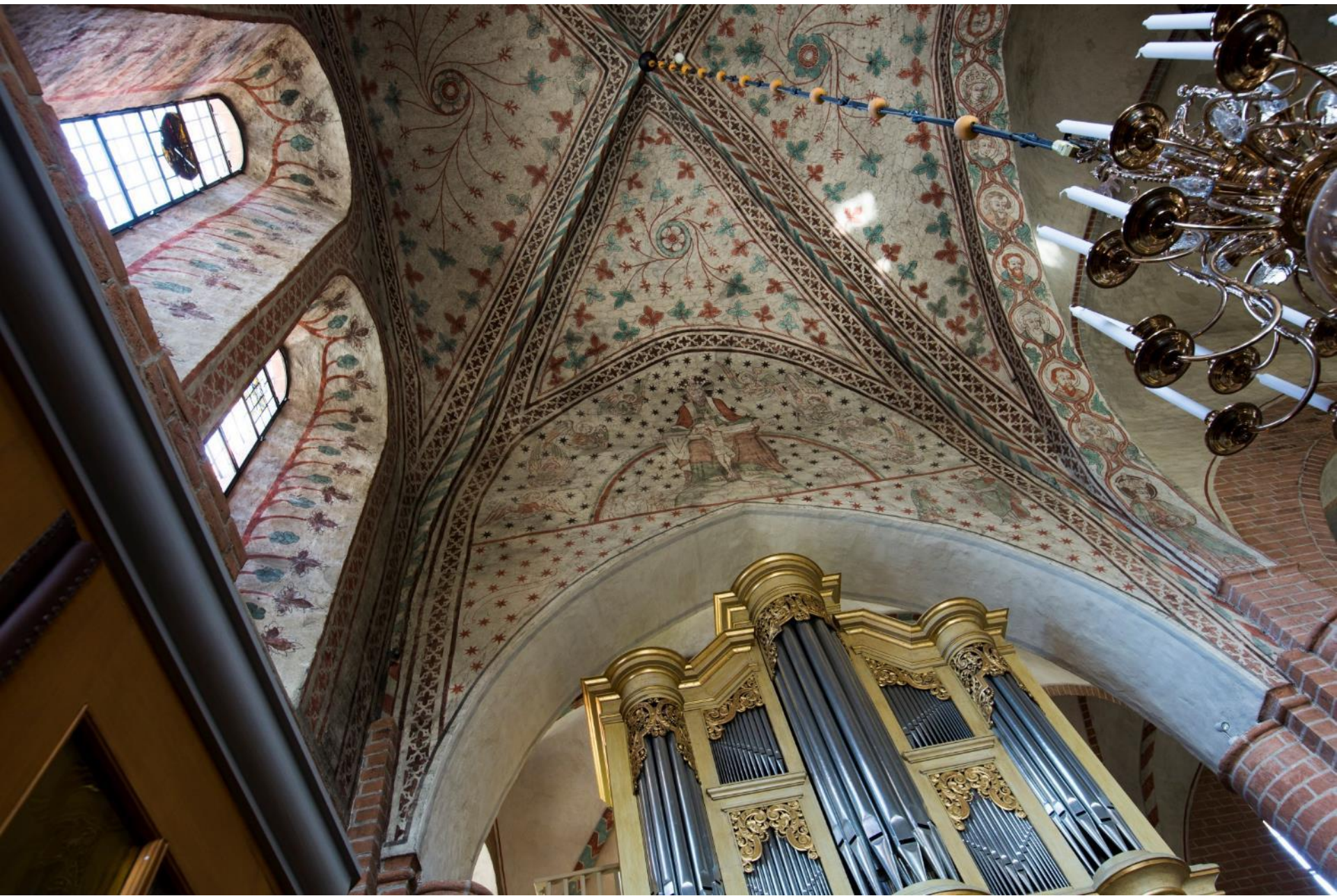
Arkeolog

Höna

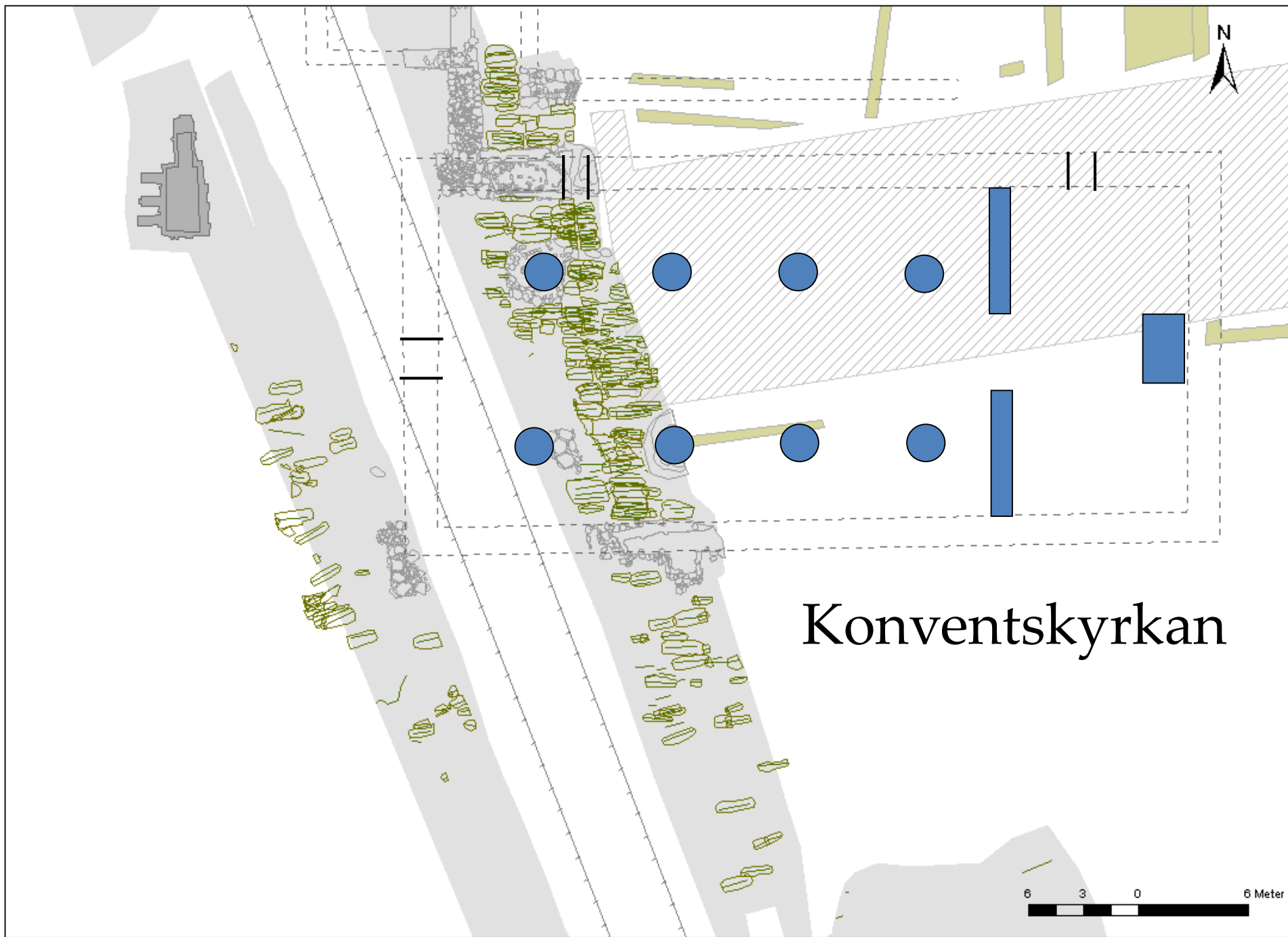
Kyrkmur

Djurbenen från Sankt Mikael

Felicia Hellgren, Arkeologerna/SHMM

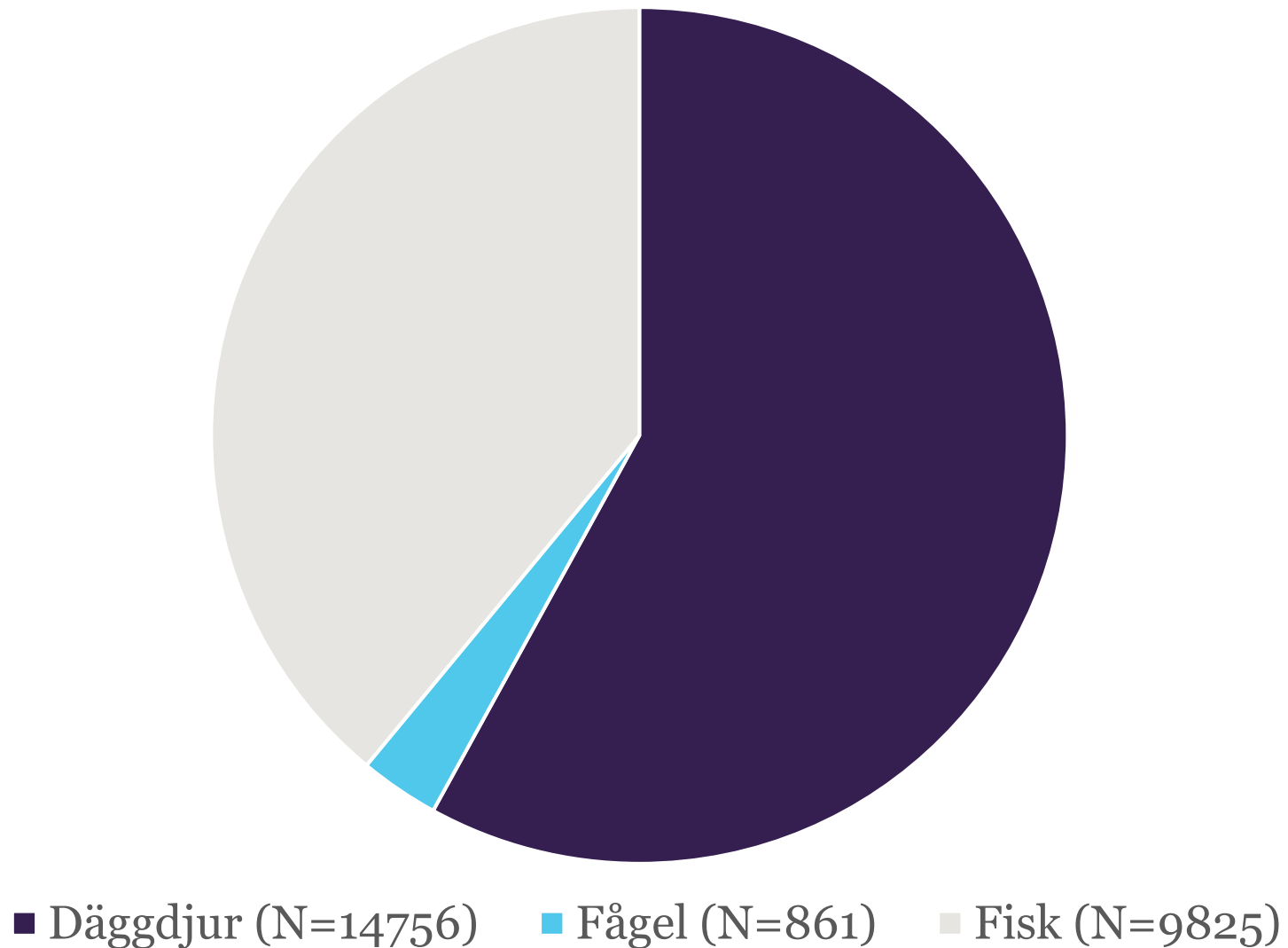
Metod

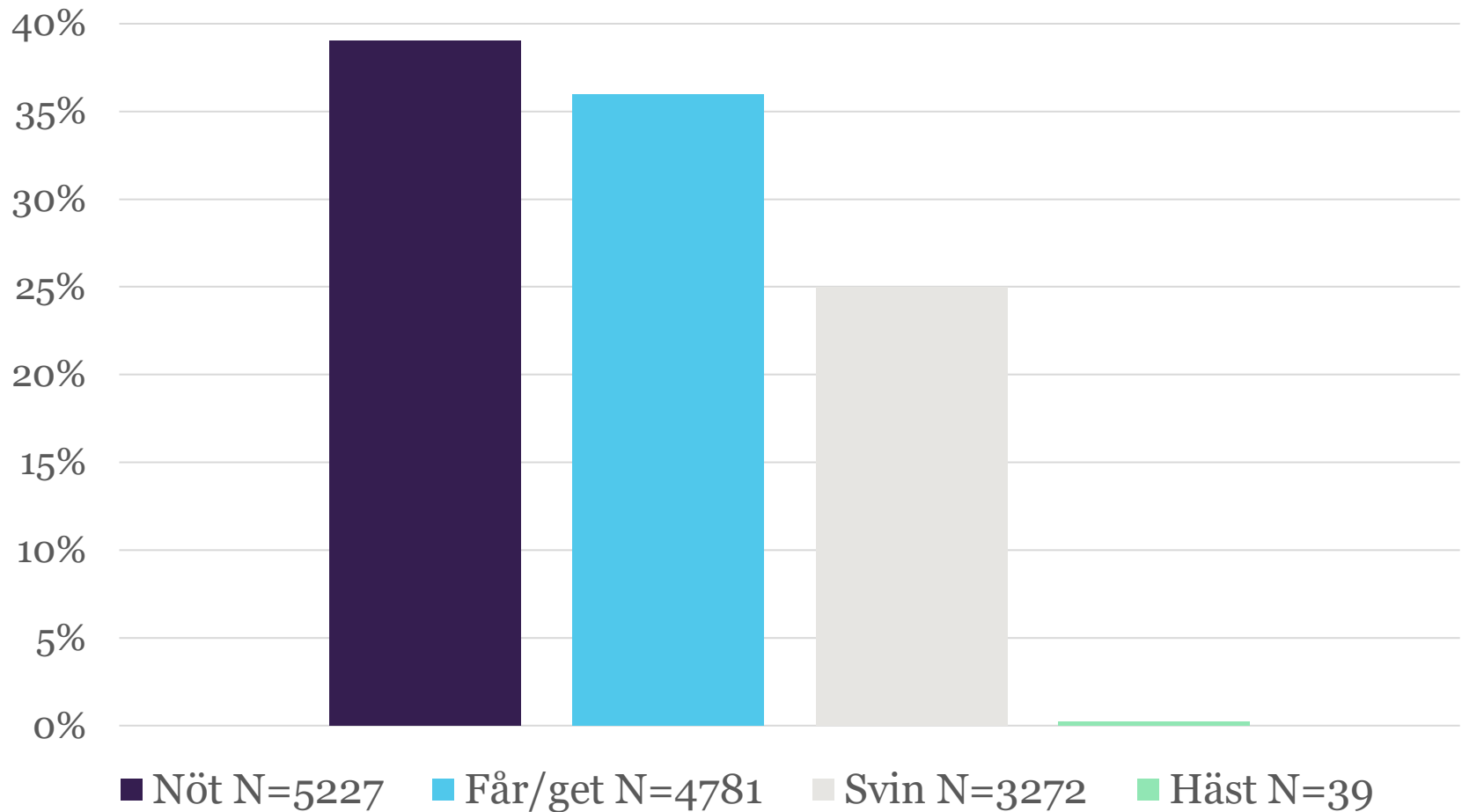
Osteologi i fält
Insamling
Vattensållning
Samarbete
Preliminära resultat,
500kg

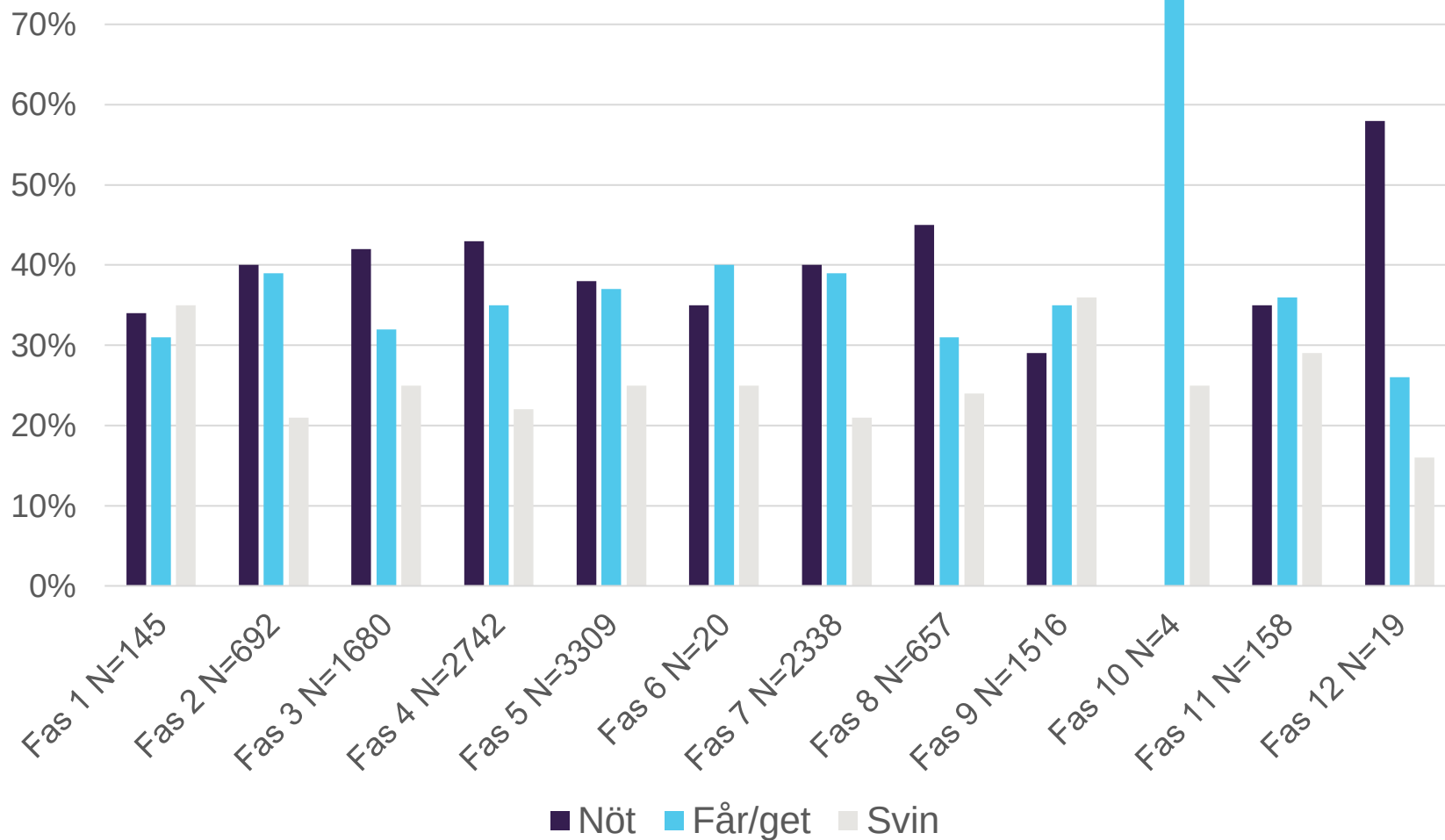
Artsammansättning, N = 25442

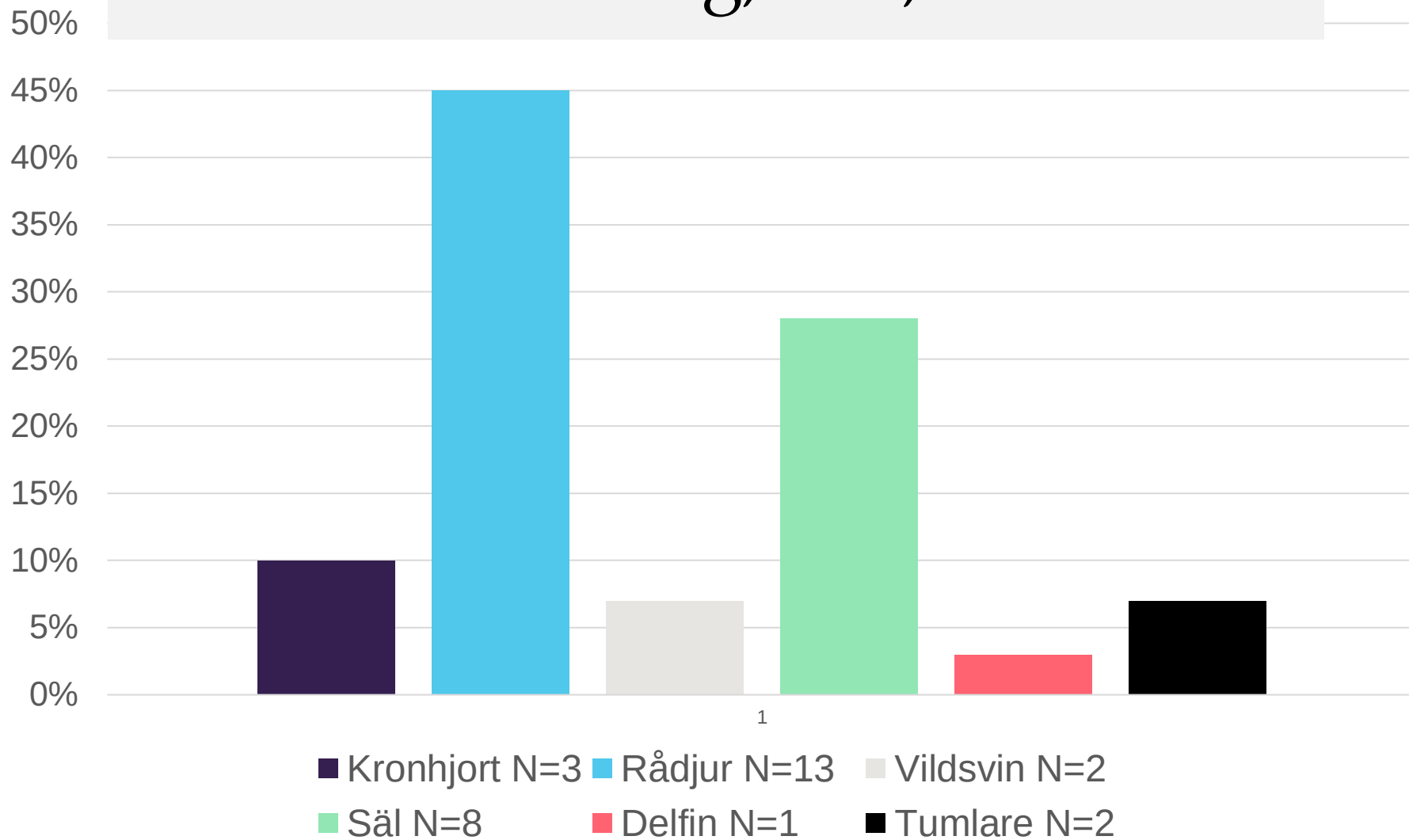
Artfördelning, boskapsdjur, N = 25442

Artfördelning, boskap per fas

Artfördelning, Vilt, N = 29

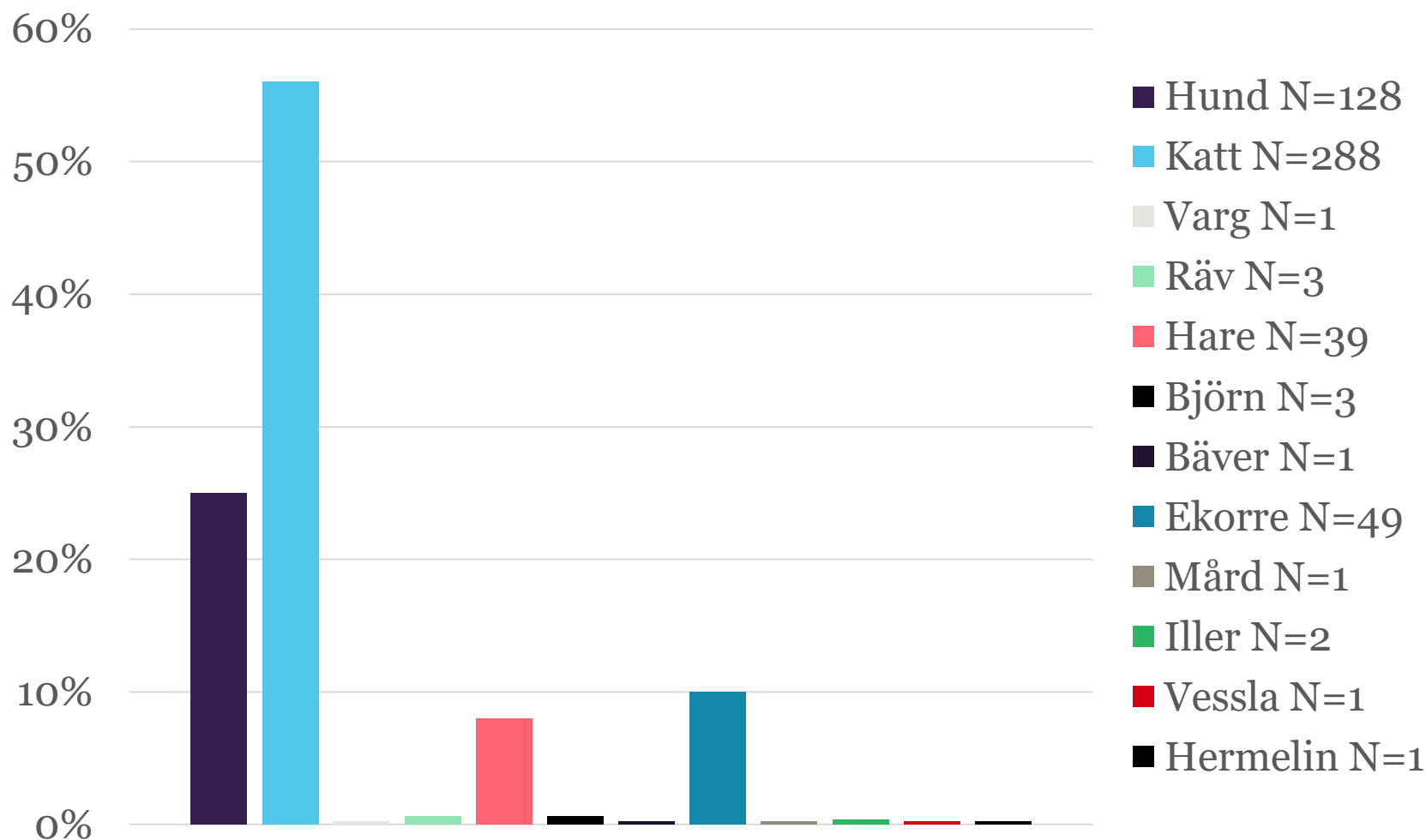

Hornhantverk

Kronhjort: 220
Älg:4

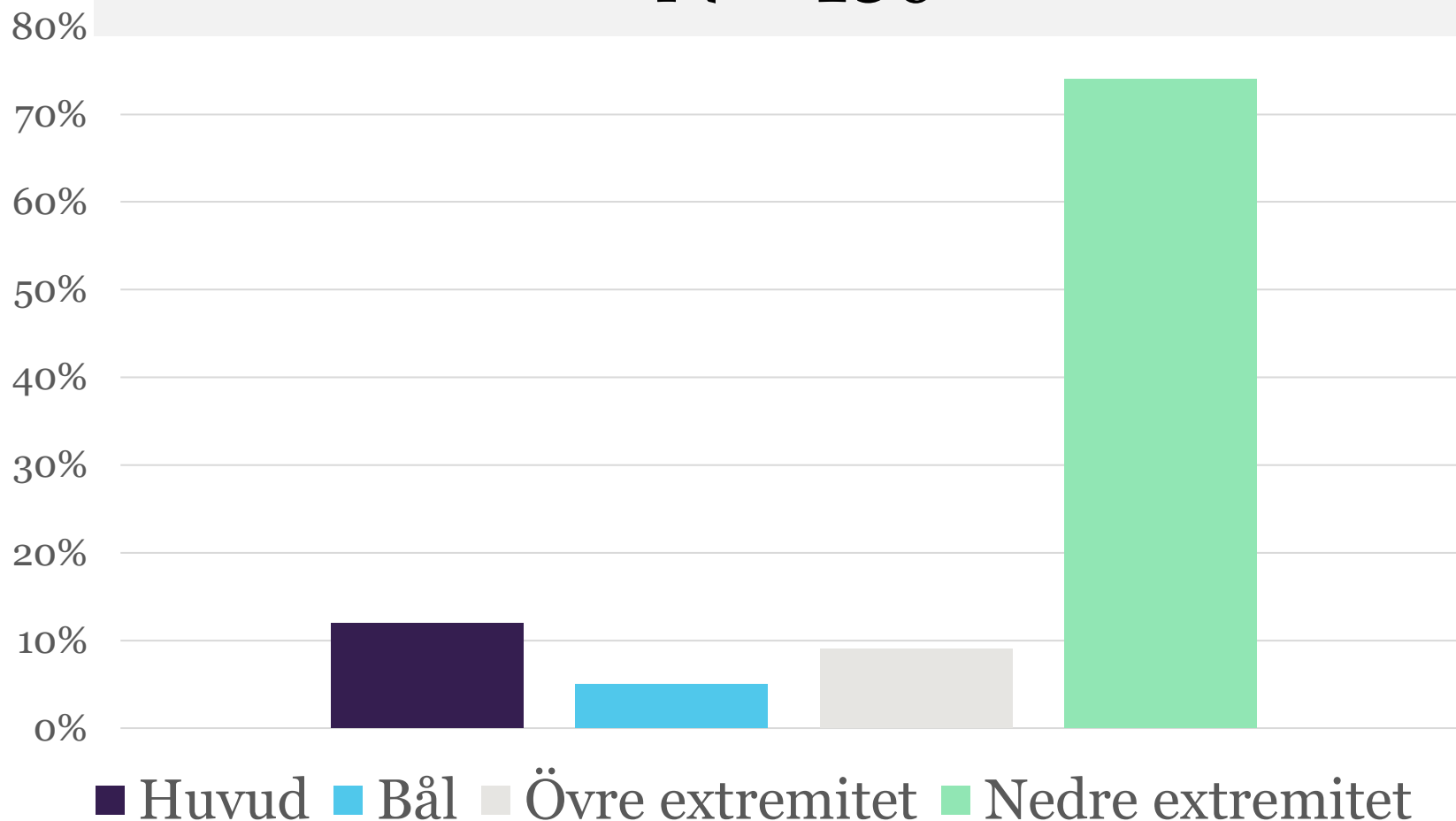

Artfördelning, Pälsdjur, N = 517

Pälsdjur, anatomisk fördelning

N = 130

Handel med päls

Sälklo

Vargklo, jfr stor hund

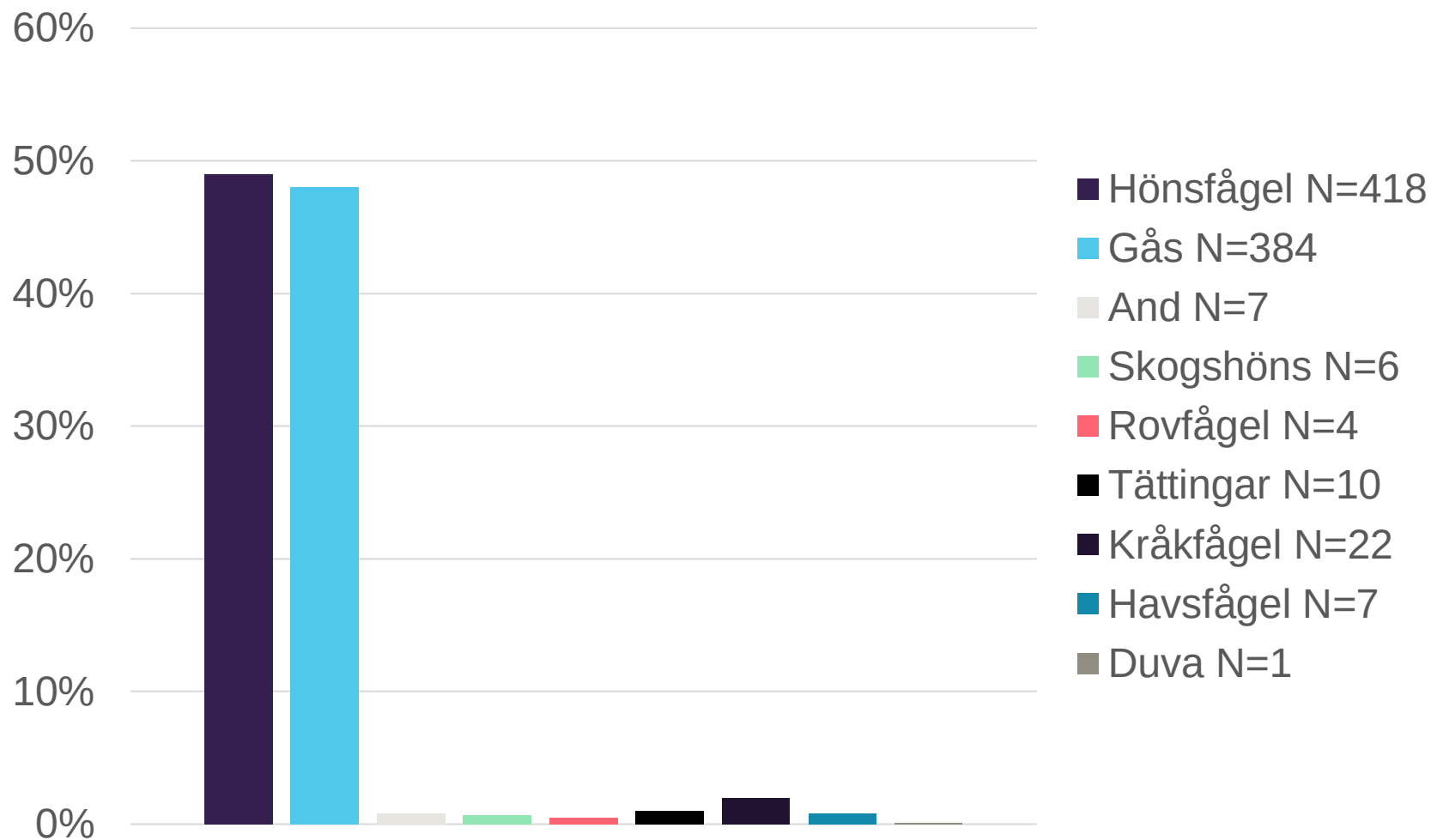

Ekorrtass

Björnklo

Artfördelning, N = 859

Tuppfäktning

Stort lårben (*femur*)
från tamhöna

Avsågad sporre från tupp

Fåglar för deras fjädrar

Vingben (*Scapula*)
från jorduggla

Vingben (*ulna*) från havsörn

Vingben (*carpometacarpus*)
från tornfalk, jämfört med sparvhök

Havsnära och havslevande djur

Vingben (*carpometacarpus*)
från silvertärna

Vingben
(*radius, ulna,*
carpometacar
pus) från
havssula

Armbågsben (*ulna*) från gråsäl

Ryggekota
(*vertebrae*)
från delfin

Havssula och Silvertärna

Foto: Daniel Pettersson

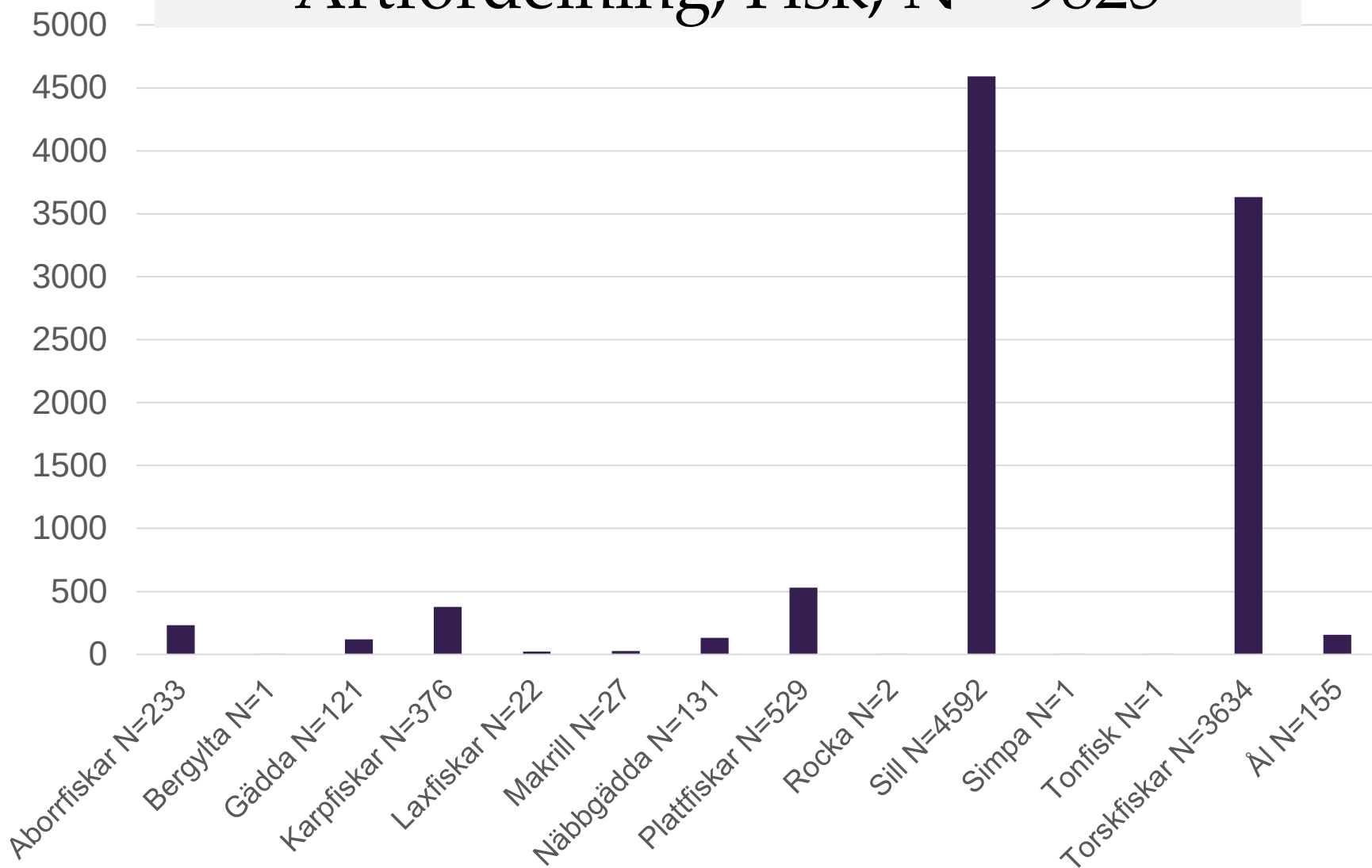
Foto: Steve Dahlfors

Påfågel från 1400-talet

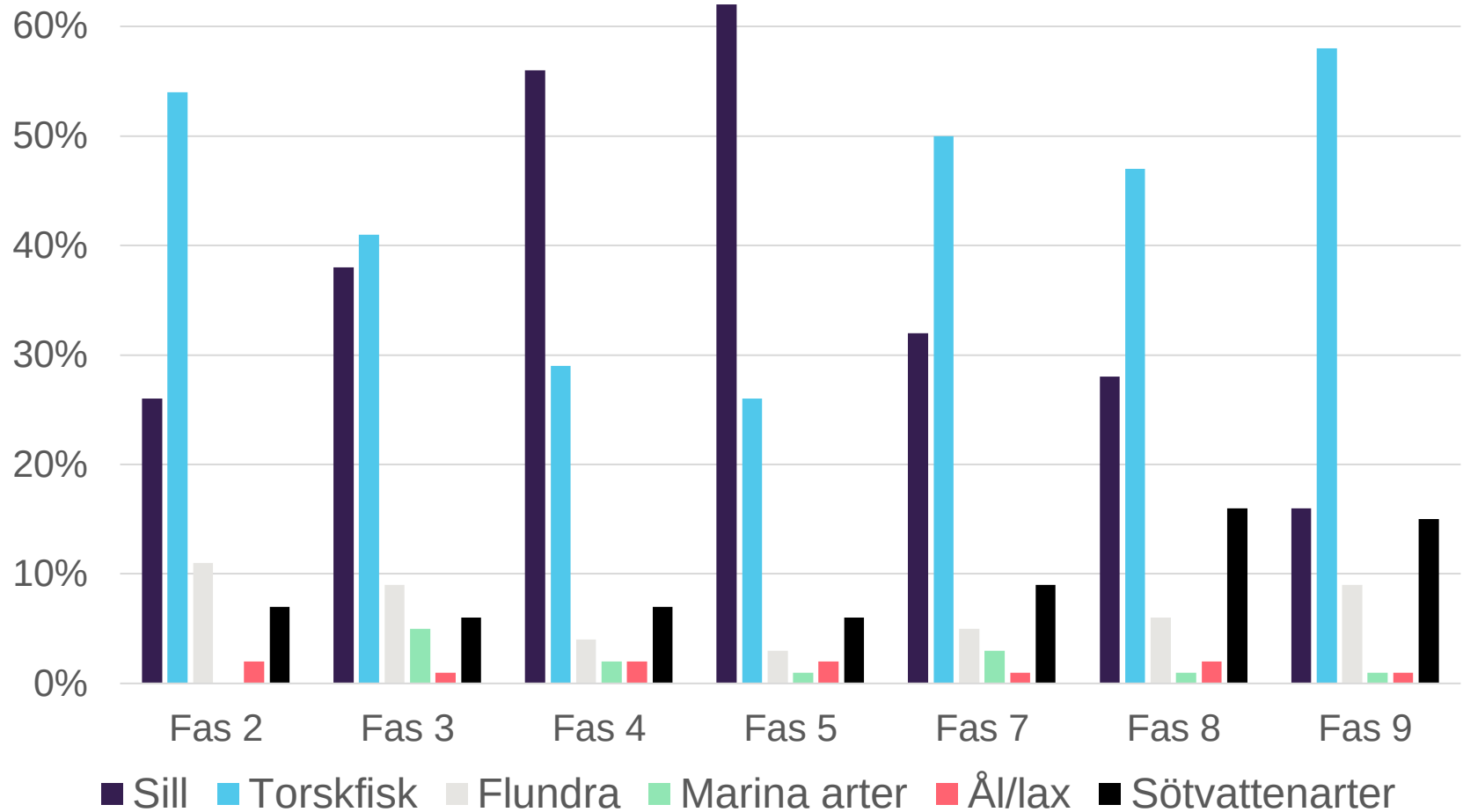

Vingben
(*carpometacarpus*)
från påfågel

Artfördelning, Fisk, N = 9825

Fisk per fas

Vad händer nu?

Strontiumanalyser Rapport

Vildsvinsunderkäke (*mandibula*) i jämförelse
med tamsvin

Delfinkota (*vertebrae*) i jämförelse med
vitnosdelfin

Keramikkärl från när och fjärran – Från de brittiska öarna till norra Europa.

Torbjörn Brorsson

Keramiska Studier

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Keramiken från S:t Mikael

- Bevaras väl (lera och sand). Skärvor och inte kompletta kärl.
- Från ca. 1000 till 1900.
- 6014 skärvor / 80 kg / 13 g/skärva
- Merparten från perioden 1000-1300
- Södra Skandinavien, England, Holland/Belgien, Tyskland
- Tidsbestämma keramik
- Var tillverkades kärlen?
- Hur användes de?
- Kan keramiken belysa olika sociala hierarkier/kontakter?

Handgjort – äldre svartgods / Östersjökeramik, 950-1200

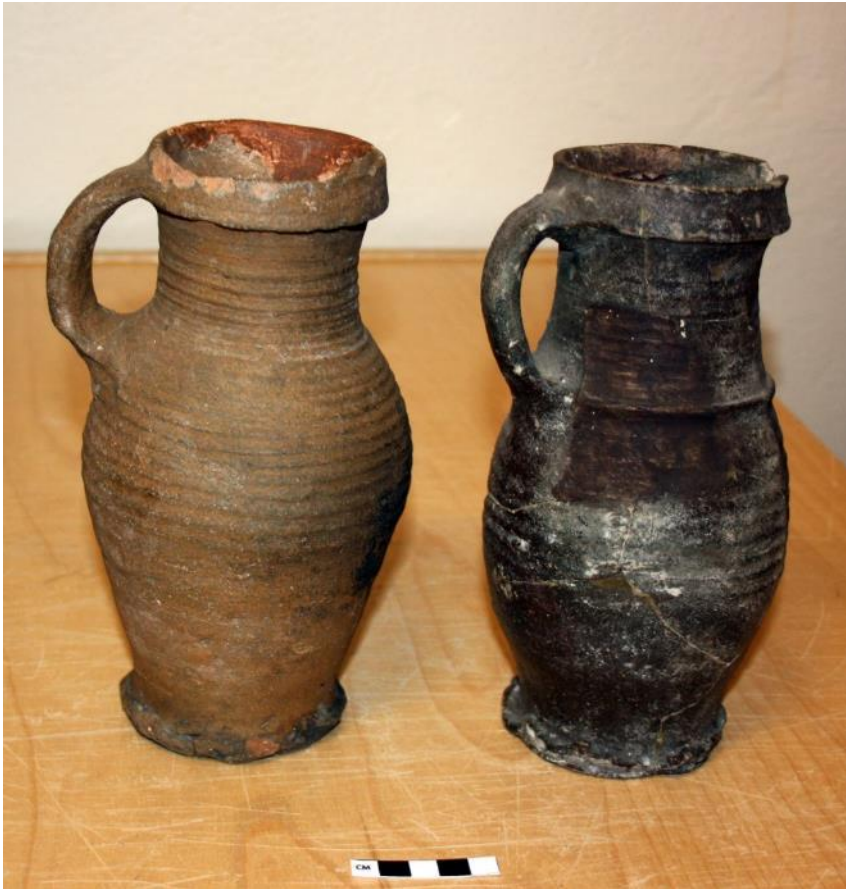
Drejat svartgods från Tyskland, 1150-1350

Äldre glaserat rödgods, 1175-1350

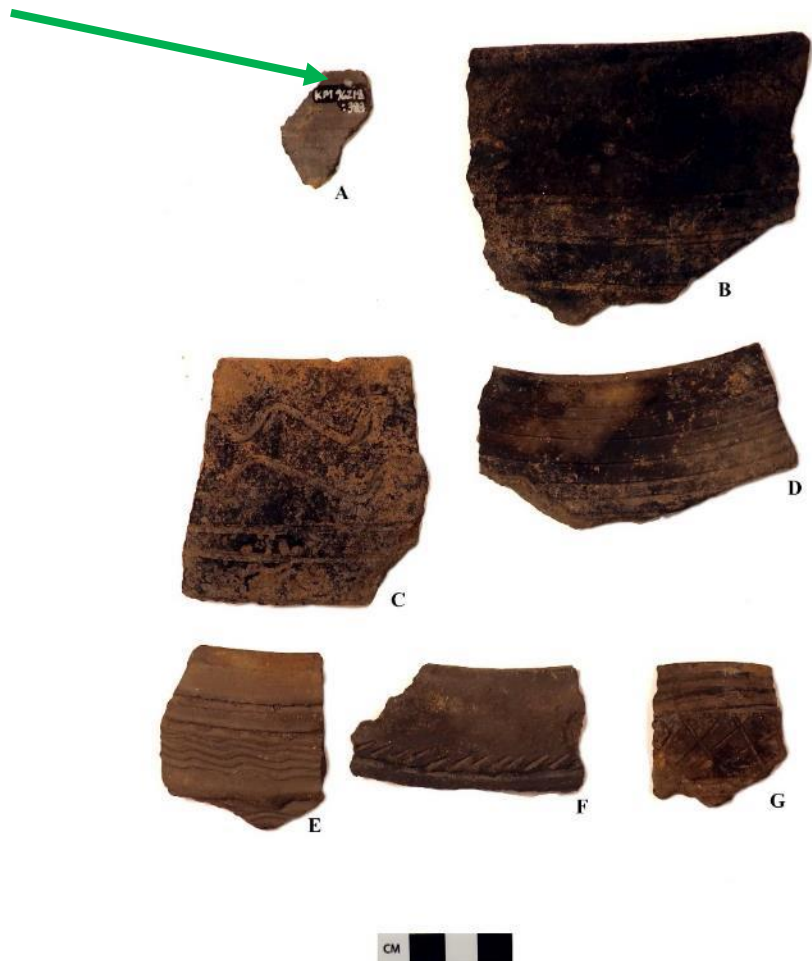
Stengods från Tyskland, 1250-1450

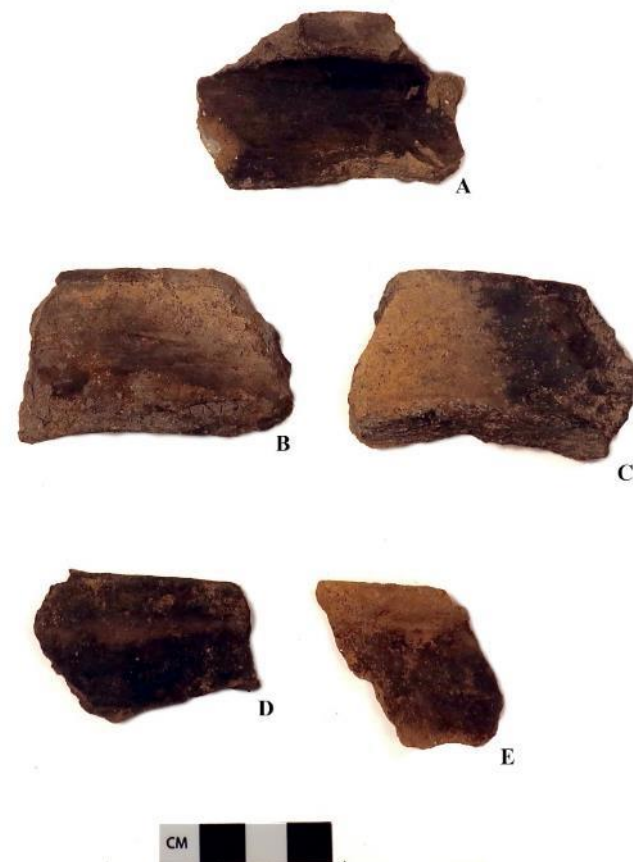
Yngre glaserat rödgods, 1400-1700

- Daterar utifrån gods, glasyr och form.
- Proveniensbestämning i första hand utan analys.
- Lergods analyseras – masspektrometri.

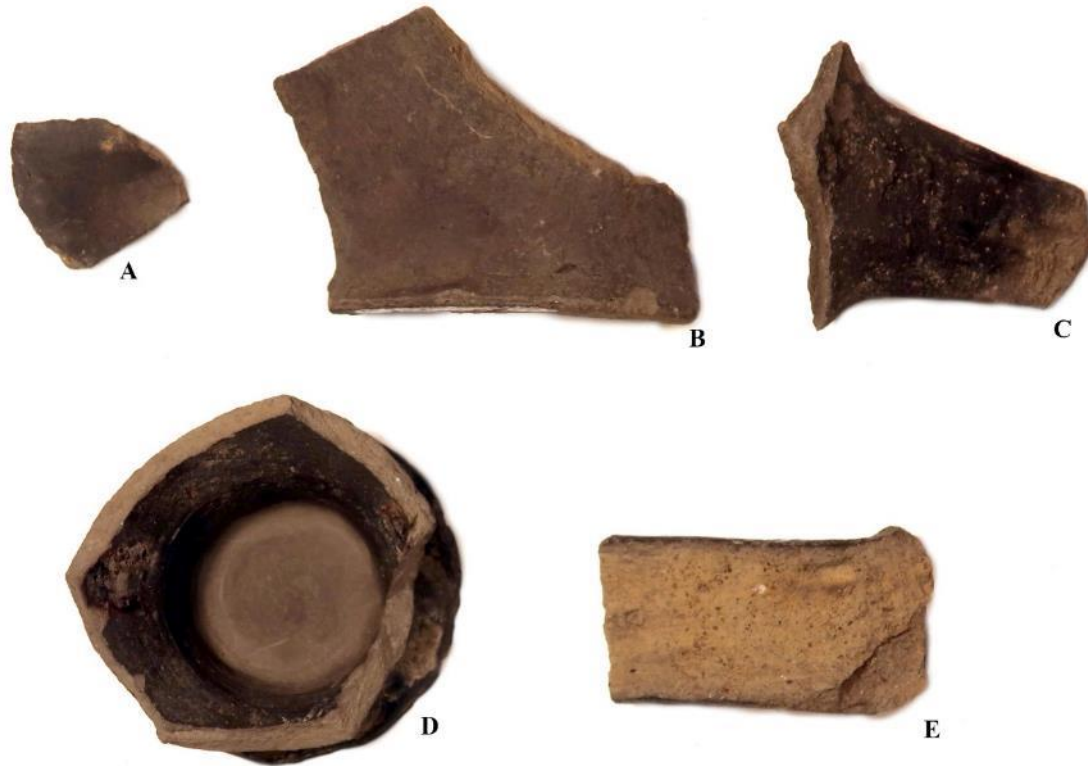

Östersjökeramik från 1000-1100-talen.

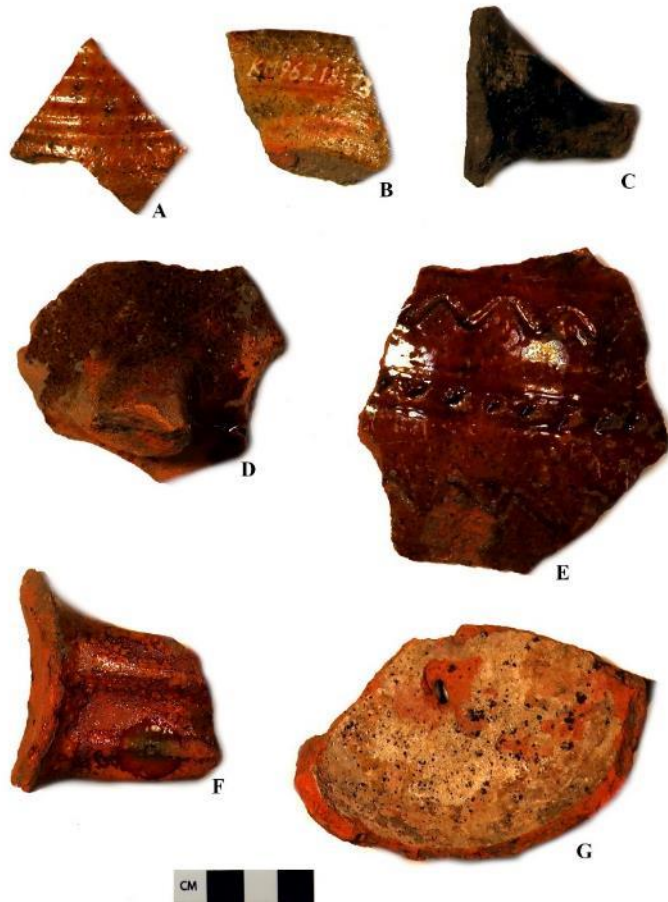

Anglo-Skandinavisk / Västeuropeisk keramik från 1000-1100-talen.

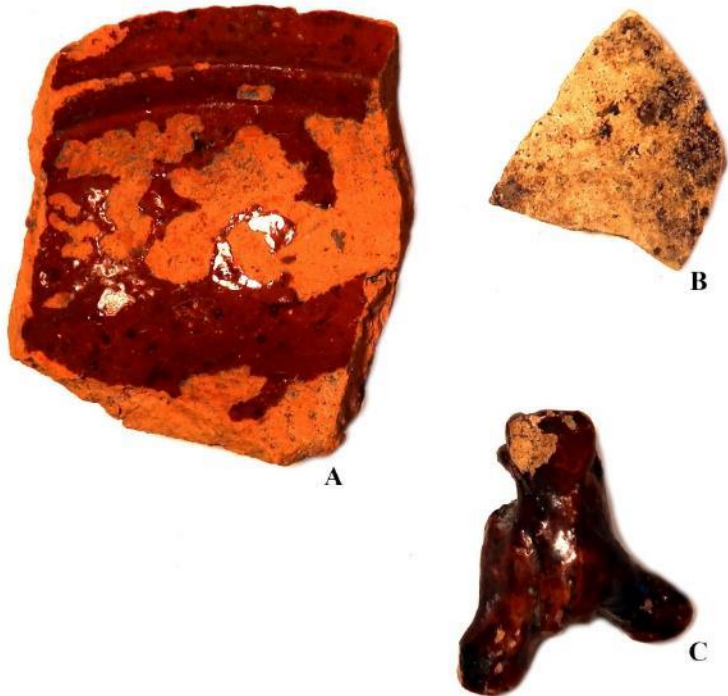
Drejat svartgods från norra Tyskland

Äldre glaserat rödgods (1175-1350)

Yngre rödgods/lergods, 1500-tal

Greifswald
Kanna från 1200-1250

A

B

C

D

E

F

G

C

D

E

F

G

Bottentyper på glaserade kannor

Tummad bottenkant

Skånekanna

Yngre rödgods/lergods, 1500-tal

Norra Själland

Holland

Köln/Bonn

Keramiken från S:t Mikael

- Lokalproducerat i Lund från 1000-talet
 - Engelskt inslag under 1100-talet
 - Importer från England, Holland/Belgien, Tyskland under 1200- och 1300-talen
 - Tysk keramik och lokalproducerat från 1400.
-
- Materialet är typiskt för Lund.
 - Östra Danmark.
 - Hansan.
 - Socialt i mitten av samhället.